

De handelingen van Johannes

Als het gaat om wat Johannes heeft gedaan nadat hij is uitgezonden vanuit Jeruzalem zijn er meerdere bronnen uit de eerste paar eeuwen die berichten over de komst van Johannes naar Efeze en zijn verblijf daar. De Engelstalige vertalingen die in dit boek gebruikt worden zijn:

- Handelingen van Johannes.¹ (1)
- De geschiedenis van Johannes, de zoon van Zebedeüs, de apostel en evangelist.² (2)

Algemeen beeld in deze bronnen is dat Johannes op enig moment, nadat Paulus er de gemeente gesticht had, eind jaren 50 van de eerste eeuw of nog later, na de vernietiging van de tempel en de bijbehorende verstrooiing, in Efeze is aangekomen en daar begonnen is met de verkondiging van het Evangelie. Dat Johannes al op leeftijd was blijkt wel uit het schilderij dat Lycomedes van hem liet maken. In verscheidene geschiedenissen begint zijn werk met een of meer opstandingen uit de dood en komt de val van de afgod Artemis en de bekering van haar priesters aan bod. Ook zijn er diverse andere verhalen die anekdotisch zijn en een bijzonder getuigenis van Johannes over Jezus geven. Om een beeld te geven van hoe e.e.a. gegaan kan zijn is hierna een compilatie opgenomen van de zendingsreis van Johannes tot en met zijn bijzondere afscheid. In de koppen worden de bronnen aangegeven die zijn gebruikt.

De Handelingen van Johannes³

Introductie (1)

De tekst is niet compleet bewaard gebleven een compositie van wat wel bewaard gebleven is volgt nu, de basisvertaling is uit het Grieks.

(H) Johannes naar Efeze gestuurd (1)

18. Nu haastte Johannes zich aangespoord door een visioen naar Efeze. Damonius en Aristodemus, zijn familie, samen met een zekere Cleobius en de vrouw van Marcellus konden hem maar net overtuigen om één dag in Miletus (een havenplaats in west Turkije) te blijven, om daar samen met hem rust te houden. En toen zij zeer vroeg in de ochtend hun weg vervolgden en alweer vier mijl van de reis afgelegd hadden, kwam er een stem uit de hemel die wij allemaal hoorden en zei: *‘Johannes, u staat op het punt om uw Heer in Efeze de eer te geven, wat u goed moet weten -u, alle familie die bij u is en enige (familie) die daar al is- wie door middel van u zullen gaan geloven.’* Johannes peinsde hierover, zichzelf verheugend, wat het zou zijn dat hem in Efeze overkomen zou, en hij zei: *‘Heer, zie dat ik zal gaan zoals U het wilt, laat dat wat U verlangt gedaan worden.’*

(H) De opwekking van Cleopatra en Lycomedes (1)

19. Naarmate wij dichterbij de stad kwamen, kwam Lycomedes, een Romeins rechter⁴ van de Efeziërs, een

indrukwekkend man eraan om ons te ontmoeten, terwijl hij voor Johannes voeten neerviel smeekte hij hem dit: *‘Heet u Johannes? De God Die u predikt heeft u gestuurd om mijn vrouw goed te doen. Zij is sinds de afgelopen zeven dagen verlamd en ligt ongeneselijk. Maar verheerlijkt u uw God door haar te genezen en wees barmhartig voor ons. Want terwijl ik bij mijzelf overdacht welk besluit ik in deze zaak zou moeten nemen, stond er iemand naast mij die zei: ‘Lycomedes, laat de gedachte die zich tegen u keert varen, want zij is slecht, laat zij u niet onderwerpen. Want ik heb medelijden met mijn dienaars Cleopatra en heb vanuit Miletus een man die Johannes heet gestuurd die haar zal doen opstaan en gezond aan u terug zal bezorgen.’* Aarzel daarom niet, u dienaar van de God Die zichzelf aan mij getoond heeft, maar haast u naar mijn vrouw die niets meer over heeft dan adem.’

Vanuit de poort ging Johannes, samen met de broers die bij hem waren en Lycomedes, direct op weg naar zijn huis toe. Maar Cleobius zei tegen zijn jongelingen: *‘Jullie gaan naar Callippus, een familielid van mij, en hij zal u aangenaam onderhouden, want ik kom (ook) daarheen met mijn zoon, zo doen wij alles op een fatsoenlijke manier.’*

20. Toen Lycodemus met Johannes aankwam in het huis waar zijn vrouw lag, greep hij zich weer vast om staande te blijven en zei: *‘Kijk heer, hoe de schoonheid vergaat, zie de jeugd, de beroemde bloem van mijn arme vrouw die gewoonlijk in heel Efeze werd bewonderd. Arme ik, ik heb kwaad geleden, ik ben vernederd, de ogen van mijn vijanden hebben mij verslagen. Nooit heb ik iets fout gedaan, al zou ik velen verwond kunnen hebben, want ik keek wel uit voor juist dit gebeuren en was voorzichtig, zodat mij geen slecht lot zou treffen zoals dit. Wat heeft deze angst van mij Cleopatra nu opgeleverd? Wat heb ik gewonnen met mijn bekendheid als vroom man tot op deze dag? Nee, ik heb meer te lijden dan de goddelozen, met dat ik Cleopatra in deze situatie zie liggen. De loop van de zon zal mij niet langer met haar zien praten, ik zal u vooruit gaan Cleopatra en mijzelf van het leven beroven. Ik zal mijn eigen gerustheid niet sparen, hoewel ik nog jong ben. Ik zal mijzelf voor het gerecht verdedigen, dat ik terecht ben uitgestapt, want ik kan haar (het Gerecht) aanklagen als onrechtvaardig oordelend. Ik zal mij op haar wreken als een levensgeest, ik zal tegen haar zeggen: ‘U heeft mij gedwongen om het licht te verlaten toen U mij van Cleopatra beroofd hebt, U heeft ervoor gezorgd dat ik een lijk werd toen U mij dit slechte lot deed treffen. U heeft mij gedwongen om de Voorzienigheid te beledigen, door mijn vreugde in het leven af te snijden (mijn vertrouwen).’*

21. En met nog meer woorden naar Cleopatra ging Lycomedes naar het bed toe, luid roepend en klagend.

¹ Bron. Vertaald door Alexander Walker. Van Ante-Nicea Fathers, Vol. 8. Bewerkt door Alexander Roberts, James Donaldson, en A. Cleveland Coxe. (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1886) Herzien en bewerkt voor New Advent door Kevin Knight.

² Vertaald uit Apocryphal Acts of the apostles (1871) Volume 2. pp.3-60. The History of John, the son of Zebedee, the Apostle and Evangelist

³ Uit “De apocriefe Nieuwe Testament” M. R. James vertaling en Notes Oxford: Clarendon Press, 1924

⁴ Letterlijk: praetor

Maar Johannes trok hem weg en zei: 'Stop met dat geklaag en met uw onpasselijke woorden, u moet Hem Die aan u verschenen is niet ongehoorzaam zijn, want weet dat u uw partner weer ontvangen zult. Sta daarom bij ons die hier voor haar gekomen zijn en bid tot de God Die zichzelf in dromen aan u getoond heeft. Wat is er dan Lycomedes? Word wakker, ook u en open uw ziel. Werp die zware slaap van u af, smee de Heer en dring er bij Hem op aan voor uw vrouw, dan zal Hij haar opwekken.' Maar hij viel op de grond en bleef klagen tot hij flauw viel. (Uit het vervolg wordt duidelijk dat Lycomedes hier sterft, hoewel de tekst dit niet duidelijk zo benoemt.)

Hierom zei Johannes in tranen: 'Vreselijk is dit nieuwe verraad van mijn visioen, de nieuwe verleiding die klaarligt voor mij, het nieuwe verzinsel van hem die plannen tegen mij bekookst. De stem uit de hemel die onderweg tot mij kwam, heeft die dit voor mij verzonnen? Was dit wat mij vooraf getoond is, wat mij overkomen zou, mij verradend voor zo'n grote menigte van inwoners omwille van Lycomedes? De man ligt daar levenloos en ik weet heel goed dat zij mij niet levend het huis zullen doen verlaten. Waarom wacht U Heer (of wat zult U doen?), waarom heeft U Uw goede belofte voor ons gesloten? Geef hem geen kans smee ik U Heer, geef hem geen kans om te juichen, hij die zich verheugt in het lijden van anderen. Geef hem geen reden om te dansen, hij die ons altijd belachelijk maakt, maar laat Uw heilige Naam en Uw genade zich haasten, wek deze twee doden op, wier dood zich tegen mij keert.'

22. En terwijl Johannes dit uitriep, rende de stad van de Efeziërs samen naar het huis van Lycomedes, omdat zij gehoord hadden dat hij dood was. En Johannes die de grote menigte aan zag komen zei tegen de Heer: 'Nu is het tijd voor verfrissing en vertrouwen naar U toe. O Christus, nu is het tijd voor ons die ziek zijn om de hulp van U te ontvangen, O Dokter Die gratis geneest, houd U mijn komst naar hier vrij van bespotting. Ik smee U Jezus, help deze grote menigte zodat zij tot U, Die Heer van alle dingen bent, zal komen. Zie de ellende, kijk naar hen die hier liggen. Maak juist hen die met dat doel verzameld zijn er klaar voor, heilig servies voor Uw dienst, als zij Uw gave zien. Want Uzelf heeft gezegd, O Christus: *'Vraag en het zal u gegeven worden.'* Daarom vragen wij U, O Koning, geen goud of zilver, geen materiaal of bezit, of wat dan ook op aarde en vergankelijk is, behalve twee zielen, door wie U hen die naar Uw weg toegekomen zijn zult bekeren, naar Uw onderwijs, naar Uw vrije (of betrouwbare) belofte, want als zij Uw kracht ervaren doordat zij die gestorven zijn opgestaan zijn, dan zullen zij gered zijn, enkele van hen. Geef U henzelf daarom hoop op U en daarom zal ik naar Cleopatra gaan en zeggen: 'Sta op in de naam van Jezus Christus.'

23. Hij kwam bij haar, raakte haar gezicht aan en zei: 'Cleopatra, Hij voor Wie iedere heerser, ieder schepsel, elke macht, de afgrond en de duisternis, de norse dood en de hoge hemel, de kringen van de hel, [de opstanding van de doden en het zicht van de blinden], de hele macht van de overste van deze wereld en haar trotse heerser vreest, heeft gezegd: *'Sta op en wees geen gelegenheid voor velen die niet*

wensen te geloven, of een kwelling te zijn voor zielen die in staat zijn om te hopen en gered te worden.' Daarop riep Cleopatra direct met luide stem: 'Ik sta op meester, red u uw dienaar!'

En na zeven dagen, sinds zij was opgestaan, was heel de stad van de Efeziërs in beroering over (hem) waar niet naar omgezien was, het aanzien ervan. Dus vroeg Cleopatra naar haar man Lycomedes, maar Johannes zei haar: 'Cleopatra, als u uw ziel onbewogen en standvastig bewaart, dan zult u uw man Lycomedes direct hier naast u hebben staan, als u tenminste niet verontrust of wankel bent over dat wat gebeurd is, door geloofd te hebben in mijn God Die door mij het zal vergunnen om hem levend aan u terug te geven. Kom daarom met mij naar uw andere slaapkamer, dan zult u hem zien, inderdaad een dood lichaam, maar opgewekt door de kracht van mijn God.'

24. Cleopatra ging met Johannes haar slaapkamer binnen en zag Lycomedes omwille van haar dood liggen, ze was niet in staat om iets te zeggen, knarste haar tanden, beet op haar tong en sloot haar ogen terwijl de tranen stroomden, rustig lette zij op de apostel. Maar Johannes had medelijden toen hij zag dat zij niet woedend of buiten zichzelf raakte en deed een beroep op de volmaakte minzame genade, sprekend: 'Heer Jezus Christus, U ziet de druk van zorgen, U ziet wat nodig is, U ziet dat Cleopatra haar ziel uitbarst in stilte, want zij bedwingt zich, de ondraagbare razernij in haar, en ik weet dat zij omwille van Lycomedes ook op zijn borst zou sterven.' En zij zei zacht tegen Johannes: 'Dat ben ik van plan meester en niets anders.'

Daarop ging de apostel naar de bank waar Lycomedes op lag en met het vastpakken van de hand van Cleopatra zei hij: 'Cleopatra, omwille van de menigte die aanwezig is en uw familie die met hevig gehuil binnengekomen is zegt u tegen uw echtgenoot: 'Sta op en verheerlijk de Naam van God, want Hij geeft de doden terug aan de doden.' En zij ging naar haar man toe, zei tegen hem wat zij geleerd had en wekte hem direct op. En hij viel neer op de grond en kuste de voeten van Johannes toen hij opstond, maar deze deed hem opstaan zeggend: 'O man, kus mijn voeten niet, maar de voeten van God door Wiens kracht u beide bent opgewekt.'

25. Maar Lycomedes zei tegen Johannes: 'Ik smee en bepleit bij u, bij de God in Wiens Naam u ons opgewekt hebt, blijf bij ons, samen met iedereen die bij u is.' Op dezelfde wijze pakte ook Cleopatra zijn voeten vast en zei hetzelfde. Johannes zei tegen hen: 'Tot morgen zal ik bij u zijn.' En zij zeiden opnieuw: 'Dan zullen wij geen hoop hebben op uw God, maar doelloos opgewekt zijn als u niet bij ons blijft.' Cleobius en ook Aristodemus en Damonius waren in hun hart geraakt en zeiden tegen Johannes: 'Laten wij bij hen blijven zodat zij zonder te overtreden bij de Heer zullen blijven.' Dus bleef hij daar met de broeders.

(H) Johannes blijft bij Lycomedes, het schilderij (1)

26. Hierdoor kwam er een grote menigte bij elkaar vanwege Johannes en terwijl hij degenen die aanwezig waren toesprak, ging Lycomedes naar een vriend die een kunstig schilder was. Hij ging er snel heen en zei

tegen hem: 'U ziet dat ik gehaast naar u toe kom, kom snel naar mijn huis en schilder de man die ik u zal tonen zonder dat hij ervan weet.' En nadat de schilder iemand het nodige gereedschap en de kleuren meegegeven had zei hij tegen Lycomedes: 'Laat hem mij zien en wees verder niet bang.'

Lycomedes wees de schilder wie Johannes was en bracht hem vlakbij hem. Hij sloot hem op in een kamer van waaruit de apostel van Christus te zien was. Lycomedes bleef bij de gezegende man, feest vierend vanwege het geloof en de kennis van God en hij verheugde zich nog meer dat hij een portret van hem zou gaan bezitten.

27. De eerste dag maakte de schilder een schets van hem, waarna hij vertrok. De volgende dag schilderde hij deze in met zijn kleuren en bezorgde het portret in die vorm aan Lycomedes, die er ontzettend blij mee was. Hij nam het mee en plaatste het in zijn eigen slaapkamer waar hij het met draperie ophing. Het gevolg was dat Johannes later, toen hij dit doorhad, tegen hem zei: 'Mijn geliefd kind, wat doet u altijd wanneer u uit bad komt en alleen naar uw slaapkamer gaat? Bid ik niet samen met u en de overige broeders? Of is er iets dat u voor ons verbergt?' En terwijl hij dit gekscherend tegen hem gezegd had, ging hij zijn slaapkamer binnen en keek naar het plaatje van een oude man omgeven door draperie, met lampen en altaren ervoor geplaatst. Daarop riep hij hem en zei: 'Lycomedes, wat bedoelt u precies met dit portret? Kan het zijn dat hier een van uw goden geportretteerd is? Want ik zie dat u nog altijd naar heidens gebruik leeft.' En Lycomedes antwoordde hem: 'Mijn enige God is Hem Die mij en mijn vrouw uit de dood heeft opgewekt, maar als, naast Die God, het juist zou zijn dat de mensen die ons dit voordeel gebracht hebben goden genoemd moeten worden, dan bent u dit vader, van wie ik een portret heb laten maken, die ik kroon en liefheb en eerbiedig, (u) die mijn goede gids geworden bent.'

28. En Johannes, die nog nooit zijn eigen gezicht gezien had, zei tegen hem: 'U neemt mij in de maling kind, zie ik er zo uit van gestalte, uw Heer? Hoe kunt u mij overtuigen dat ik dat portret ben?' En Lycomedes bracht hem een spiegel. Toen hij zichzelf in de spiegel bekeken had en het portret nauwkeurig bestudeerd had, zei hij: 'Zowaar de Heer Jezus Christus leeft, al lijkt dat portret op mij, het lijkt toch niet op mij, kind, maar op het beeld van mijn vlees. Want als deze schilder, die dit gezicht van mij nagemaakt heeft, zou verlangen om een (echt) portret van mij te schilderen, dan zou hij dat niet kunnen.⁵ De kleuren die u nu gegeven zijn, bestaan uit plaatmateriaal met plakkaatverf en lijm en het opgezet zijn van mijn beeltenis, ouderdom en jeugdigheid die door het oog gezien worden.'

29. 'Maar wordt u een goede schilder van mij Lycomedes. U heeft kleuren die Hij u geeft door mij, Die ons allemaal voor zichzelf schildert, ja Jezus Die de vormen, verschijningen, houdingen, neigingen en variaties van onze zielen kent. De kleuren waarmee ik u vraag te schilderen zijn deze: 'Vertrouwen op God,

kennis, godvrezendheid, vriendschap, eensgezindheid, zacht-moedigheid, vriendelijkheid, broederlijke liefde, zuiverheid, eenvoud, rust, onbevreesdheid, niet bedroefd te zijn, soberheid, en heel het palet aan kleuren dat het beeld van uw ziel afschildert, dat zelfs nu uw lichaamsdelen die neergeworpen waren opwekt en dat wat verheven was vernederd. Het zorgt voor uw blauwe plekken, geneest uw wonden en brengt uw haar dat in de war zat in model. Het wast uw gezicht en pijnigt uw ogen, het zuivert uw innerlijk en leegt uw maag. Het snijdt wat minderwaardig is weg en met één woord, als het totaal aan kleuren in uw ziel met elkaar vermengd is, dan zal dat aan onze Heer Jezus Christus aangeboden worden, onverschrokken, gaaf (onbewerkt) en met krachtige vorm. Maar dat wat u nu gedaan hebt is kinderachtig en onvolmaakt, u heeft een dode gelijkenis van de dood getekend.'

(H) Johannes preekt voor de Efeziërs en geneest de zwakke ouderen. (1)

30. Hij gaf Verus (Berus) de opdracht om alle bejaarde vrouwen uit Efeze te verzamelen en hij, samen met Cleopatra en Lycomedes, bereidde alle zaken voor om voor hen te kunnen zorgen. Verus kwam bij Johannes terug en zei: 'Van de bejaarde vrouwen die ouder zijn dan zestig jaar heb ik er vier gevonden die een gezond gestel hebben en van de overige enige (woord is weg), waarvan enkele verlamd en anderen ziek.' Toen hij dat hoorde bleef Johannes lange tijd stil, wreef over zijn gezicht en zei: 'O die slapte (zwakte) van wie in Efeze woont! O die staat van ontbinding en zwakheid naar God toe! O die duivel die zo lang de gelovigen in Efeze bespot heeft! Jezus, Die mij de genade en gave geeft om op Hem te vertrouwen zei in stilte tegen mij: *'Laat de oude vrouwen die ziek zijn brengen en kom met hen naar het theater. Genees ze door mij, want er zijn sommigen van degenen die naar dit spektakel toe komen die vanwege de gezangen door mij bekeerd zullen worden en die door mij van enig nut gemaakt zullen worden.'*

31. Nadat een hele menigte zich bij Lycomedes verzameld had, liet hij hen op aangeven van Johannes vertrekken met de boodschap: 'Kom morgen naar het theater, iedereen die verlangt om Gods kracht te zien!' 's Morgens, terwijl het nog nacht was, kwam de menigte bij elkaar in het theater zodat ook de proconsul ervan hoorde, zich haastte en zijn plaats tussen het volk innam. Een zekere magistraat, Andromeüs, die de belangrijkste onder de Efeziërs was in die tijd, beweerde dat Johannes onmogelijke en ongelofelijke zaken beloofd had. 'Maar als,' zei hij, 'hij in staat is om zoiets waarvan ik gehoord heb te doen, laat hem dan naakt naar het openbare theater komen, als dit open is, zonder iets in zijn handen en laat hem ook de magische Naam die ik hem heb horen uitspreken niet gebruiken.'

32. Johannes die deze dingen gehoord had en door de woorden bewogen was, gaf opdracht om de bejaarde vrouwen in het theater te brengen. En toen ze allemaal op het podium gebracht waren, sommige op bedden en anderen terwijl zij diep sliepen, was de hele stad er naartoe gerend, waarna een grote stilte werd

⁵ Letterlijk: hij zou het verliezen

gemaand. Johannes deed zijn mond open en begon met te zeggen:

33. 'U mannen van Efeze, leer eerst waarom ik uw stad bezoek, ofwel wat dit grote vertrouwen dat ik naar u toe heb te betekenen heeft, zodat het duidelijk zal worden aan deze grote vergadering en aan ieder van u (of zodat ik ook mijzelf openbaar). Het is omdat ik gestuurd ben op een missie die niet door een man is opgelegd, niet op een nutteloze reis, ik ben ook geen handelaar met koopjes of ruilwaar. Maar het is Jezus Christus Die ik predik, Die barmhartig en vriendelijk is, Die verlangt om u allen die vastzit in ongeloof en verkocht bent in slechte begeerten te bekeren en u van dwaling te bevrijden. Door Zijn kracht zal ik het ongeloof van uw magistraat beschamen door hen die voor u liggen op te doen staan, terwijl u allemaal ziet in welke zieke conditie zij zich bevinden. Dit (beschamen van Andromeüs) is niet mogelijk voor mij als zij omkomen, daarom zullen zij genezen worden.'

34. 'Maar eerst heb ik dit in uw oren willen zaaien, dat u goed voor uw zielen moet zorgen, - de reden dat ik naar u toe gekomen ben- en niet te verwachten dat deze tijd altijd zal duren, want het is maar tijdelijk, en geen schatten op aarde te verzamelen, waar werkelijk alle dingen vergaan. Denk ook niet dat wanneer u kinderen gekregen heeft dat u op hen kunt steunen en probeer niet te bedriegen of te ver te gaan voor hen. En u armen wees niet getergd als u niets heeft wat kan helpen om het plezieriger te maken, want mensen met bezit noemen u gelukkig als zij ziek zijn. Ook u die rijk bent moet u niet verheugen als u veel geld heeft, want door het bezit van deze zaken bezorgd u uzelf verdriet dat u niet kwijt kunt raken als u het verliest, en dan nog, als u het nog wel heeft bent u bang dat iemand u overvalt daarvoor.'

35. 'Ook u die uitgedijd bent, vanwege de vormeloosheid van uw lichaam, en hoogmoedig kijkt, zal uiteindelijk de belofte waarop dat uitloopt in het graf zien. En u die zich verheugt in overspel, weet dat zowel de wet als de natuur u wreken en daarvoor nog het geweten. En u, overspeelster die tegen de wet ingaat, weet niet waar u uiteindelijk terecht zult komen. En u die niet deelt met de behoeftige maar geld spaart, als u uit dit lichaam vertrekt en behoefte heeft aan enige genade, als u verbrandt in het vuur, dan zult u geen medelijden ervaren. En u die wraakzuchtig en opvliegend bent, weet dat uw gedrag als de wilde beesten is. En u dronkaard en ruziemaker, weet dat u uw bewustzijn verliest door verslaafd te zijn aan een schandelijk en vies verlangen.'

36. 'U die gek bent op goud en uzelf met ivoor en juwelen verblijdt, als de nacht valt, kunt u dan zien waar u van houdt? U die ingenomen bent met zachte kleding en het leven verliest, zullen die zaken u voordeel brengen op de plaats waar u heengaat? En laat de moordenaar weten dat het welverdiende oordeel dubbel voor hem klaarligt op de plaats waarheen hij vertrekt. Dat geldt ook voor u gifmenger,

tovenaar, rover, bedrieger, Sodomiet, dief en ieder die daar verbonden mee is, u zult uiteindelijk aankomen waar uw daden u brengen, het onblusbare vuur en de volledige duisternis, de strafput en eeuwige dreigingen. Daarom, mannen van Efeze, bekeer uzelf, met dat u ook dit weet, dat koningen, heersers, tirannen, opscheppers en zij die in oorlogen overwonnen hebben, van alles ontdaan zijn als zij daarheen vertrekken, werkelijk pijn lijden, opgesloten in eeuwige ellende.'

37a. En na dit gezegd te hebben genas Johannes alle ziekten door Gods kracht.⁶

(H) Johannes onmaskert de dienst aan Artemis (1)

37b. Nu zeiden de broeders uit Milete tegen Johannes: Wij zijn lange tijd in Efeze gebleven, laten wij ook naar Smyrna gaan (80 km noordelijk) als het u goed lijkt, want wij hebben al gehoord dat de machtige werken van God ook daar aangekomen zijn. En Andronicus zei tegen hen: 'Laten we pas gaan wanneer de leraar dat wil.' Maar Johannes zei: 'Laten wij eerst naar de tempel van Artemis gaan, want het is ook mogelijk dat, als wij ons daar laten zien, er dienaren van de Heer gevonden worden.'

38. Na twee dagen was er dan de verjaardag van de afgodentempel. Alleen Johannes kleepte zich in het zwart terwijl iedereen in het wit gekleed was en omhoog ging naar de tempel. Zij grepen hem en probeerden hem te doden, maar Johannes zei: 'U bent gek door u tegen mij te keren, een man die de dienaar van de enige God is.' En hij klom op een hoog voetstuk en zei tegen hen:

39. 'U loopt gevaar mannen van Efeze, door het karakter van de zee te dragen. Elke rivier die erin uitloopt, elke bron die ernaar afdaalt, evenals de regens en golven die elkaar opzwepen en de kolkende stromen vol stenen worden allemaal gezouten door de bittere belofte die zich erin bevindt. Zo bent u ook allemaal onveranderd gebleven als het gaat om ware godsvrucht, tot op deze dag bent u beschadigd geraakt door uw aloude riten van eredienst. Hoevele wonderen en genezingen heeft u uitgevoerd zien door mij? En nog bent u verblindt in uw harten en kunt u uw zicht niet herstellen. Wat is dat toch mannen van Efeze? Ik heb nu het risico genomen om zelfs naar uw afgodentempel toe te komen. Ik zal u overtuigen dat u uiterst goddeloos bent en dood voor wat betreft het begrip over de mensheid. Kijk, ik sta hier en u zegt allemaal dat u een godin hebt, ik bedoel Artemis, bid dan tot haar dat ik alleen zal sterven, of anders zal ikzelf alleen mijn eigen God aanroepen, als u niet in staat bent om dit te doen, en vanwege uw ongeloof zal ik zorgen dat ieder van u sterft.'

40. Maar zij, die al eerder het oordeel van hem hadden meegemaakt en dode mensen zagen opgewekt worden, riepen het uit: 'Dood ons niet, zo smeken wij u Johannes, wij weten dat u dat kunt doen.' En Johannes zei tegen hen: 'Als u dan verlangt om niet te

⁶ Deze zin lijkt een samenvatting van een langere vertelling te zijn. Het manuscript laat op dit punt geen breuk zien, maar er zit een duidelijk hiaat in de tekst. Om te beginnen verschijnt Andronicus, die waarschijnlijk eerst een ongelovige

was, als nieuwe volgeling van Johannes. Zoals we later zullen zien is hij de echtgenoot van een vooraanstaande gelovige, Drusiana (H. 59 e.v.);.

sterven, laat dan dat wat u aanbidt beschaamd worden en met reden beschaamd worden, zodat u ook afstand zult nemen van uw aloude dwaling. Want nu is het de tijd dat u, of nu bekeert raakt door mijn God, of dat ikzelf sterf door uw godin. Want in uw aanwezigheid zal ik bidden en mijn God smeken dat u genade betoont zal worden.'

41. Na dit gezegd te hebben bad hij als volgt: 'O God Die God bent boven alles wat goden genoemd wordt, Die tot op deze dag veracht wordt in de stad van de Efeziërs. Die mijn gedachten ingegeven heeft om naar deze plaats te komen, wat ik nooit bedacht heb. Die elke andere manier van aanbidding veroordeeld door de mens naar U toe te keren. Op Wiens Naam iedere afgod wegvlucht en elke boze geest en onreine kracht. Zo ook voor de boze geest hier, in Uw Naam, ja degene die deze grote menigte bedriegt, toon Uw genade op deze plaats, want zij zijn misleid geworden.'

42. En terwijl Johannes deze dingen sprak viel het altaar van Artemis onmiddellijk in vele stukjes uiteen, en alle toegewijde zaken in de tempel vielen en [ms. dat wat hem beviel] werd aan stukken gescheurd, wat ook gold voor de afgodsbeelden, meer dan zeven. De helft van de tempel stortte in, zodat de priester met één slag gedood werd door het vallen van het ..(dak?). Hierom schreeuwde de menigte Efeziërs het uit: 'Één is de God van Johannes, één is de God Die ons genadig geweest is, want U alleen bent God, nu hebben wij ons tot U bekeerd, vanwege het zien van Uw machtige werken! Wees ons genadig God, zoals U dat wilt, en red ons van onze grote dwaling!' Sommige van hen lagen met hun gezicht op de grond, smeekten en anderen knielden en baden, weer anderen scheurden hun kleding en huilden, terwijl er ook waren die wegvluchtten.

43. Maar Johannes spreidde zijn handen uit en vanuit zijn diepste ziel zei hij tegen de Heer: 'Glorie aan U mijn Jezus, de enige waarachtige God, omdat U Uw dienaren wint op verschillende manieren.' En na dit gezegd te hebben, zei hij tegen het volk: 'Sta op van de grond, u mannen uit Efeze, bid tot mijn God en herken de onzichtbare kracht die zich openbaart, de wonderlijke werken die voor uw ogen gedaan worden. Artemis had haarzelf moeten beschermen, haar dienaar had door haar geholpen moeten worden en niet moeten sterven. Waar is de kracht van de boze geest? Waar zijn haar slachtoffers? Waar zijn haar geboortedagen? Waar zijn haar feesten? Waar is haar versiering? Waar is alle tovenarij en gifmengerei die hieraan verwant is?'

44. Maar het volk dat van de grond opstond haastte zich om de rest van de afgodentempel neer te werpen, roepend: 'Wij kennen alleen de God van Johannes en vanaf nu aanbidden wij Hem alleen omdat Hij genadig met ons is omgegaan!' Terwijl Johannes weer naar beneden kwam van waar hij stond, grepen veel mensen hem vast met te zeggen: 'Help ons Johannes! Steun ons die nutteloos vergaan! U ziet onze bedoeling, u ziet dat de menigte u volgt en u aanhangt, hopen op uw God. Wij hebben de weg gezien waarvan wij zijn

afgedwaald toen wij Hem verloren. Wij hebben onze afgoden gezien die voor niets zijn neergezet. Wij hebben gezien welke grote beschamende vernedering over hen gekomen is. Maar vergun het ons, bidden wij u, om uw huis binnen te komen en ongehinderd beveiligd te zijn, ontvang ons die verbijsterd zijn.'

45. Johannes zei tegen hen: 'Mannen, geloof dat ik omwille van u in Efeze gebleven ben en mijn reis naar Smyrna en de overige steden geannuleerd heb om ook daar de dienaren van Christus naar Hem toe te doen keren. Want omdat ik nog niet volledig zeker ben over u, blijft het mijn gebed tot mijn God en mijn smeking tot Hem dat ik pas uit Efeze zal vertrekken als ik u in het geloof heb gegrondvest. En omdat ik zie dat dit gebeurd is en nog meer in vervulling gaat, zal ik u niet verlaten totdat ik u als kinderen met moedermelk gespeend heb en u op een stevige Rots geplaatst heb.'

(H) De opwekking van de priester van Artemis. (1)

46. Johannes bleef dus bij hen, hen ontvangend in het huis van Andromeüs. En een van degenen die zich verzameld hadden legde het dode lichaam van de priester van Artemis voor de deur neer, want hij was familie van hem en ging daarna snel met de anderen naar binnen. Hij zei er niets van tegen Johannes. Nadat de toespraak aan de broeders, het gebed, de dankzegging en het opleggen van de handen van heel de gemeente had plaatsgevonden, zei Johannes echter door de Geest: 'Er is iemand die door geloof in God bewogen de priester van Arthemis voor de poort neergelegd heeft en binnengekomen is. Met zijn smachtende ziel heeft hij eerst acht op zichzelf geslagen en dit bij zichzelf gedacht: 'Het is beter voor mij om te denken om wie levend is dan om mijn familielid die dood is. Want ik weet dat als ik mij keer tot de Heer en mijn eigen ziel redt, dat Johannes dan ook niet zal weigeren om ook de dode op te wekken.' Toen stond Johannes op van zijn plaats en ging naar de plaats waar het familielid van de priester binnengekomen was. Hij pakte zijn hand vast en zei: 'Heeft u dit gedacht toen u naar mij toekwam, mijn kind?' En hij die door beving en angst overweldigd werd zei: 'Ja heer,' en hij wierp zich aan zijn voeten neer. Johannes reageerde: 'Onze Heer is Jezus Christus, Die Zijn macht in uw dode familielid zal tonen door hem op te wekken.'

47. Hij liet de jonge man opstaan, nam hem bij de hand en zei: 'Het is niet moeilijk voor een man die grote geheimen beheerst om zichzelf voortdurend met kleine zaken af te tobben, ofwel hoe groots is het om mensen van ziektes in het lichaam te ontdoen?' En met het vast blijven houden van de hand van de jongeman zei hij: 'Ik zeg uzelf kind, ga en wek uw dode zelf op, niets anders sprekend dan dit: 'Johannes, de dienaar van God zegt tegen u: 'Sta op!'' En de jongeman ging naar zijn familielid toe en zei slechts dit, terwijl veel mensen erbij waren, en hij ging weer binnen naar Johannes toe, hem levend meebrengend. En Johannes die hem die opgewekt was zag sprak: 'Nu dat u opgewekt bent leeft u nog niet echt, ook heeft u geen deel aan de erfenis van het waarachtige leven. Wilt u behoren tot Hem in Wiens Naam en kracht u opgewekt bent? Geloof nu, dan zult u eeuwig leven.' En hij

⁷ Letterlijk: een zus hiervan is

geloofde direct in de Heer Jezus en voegde zich hierna bij Johannes.

(H) De overspelige jongen en zijn vader. (1)

(Het manuscript Q. (Parijs 1468) bevat een andere versie van dit verhaal waarin er twee broers priester van Artemis zijn waarvan er één sterft, het vervolg op de iets kortere versie van het vorige fragment volgt nu.)

[Vier jaar bleven wij in het gebied dat zich volledig bekeerde en keerden daarna weer terug naar Efeze.]

48. De volgende dag gebeurde het dat Johannes in een droom gezien had om drie mijl buiten de poort te wandelen, wat hij niet naast zich neer legde, maar hij stond vroeg op en ging samen met de broeders op weg. Een zekere boer die door zijn vader vermaand was om geen vrouw van een collega van hem te nemen, die hem ook dreigde te doden, deze jonge man kon de vermaning van zijn vader niet verdragen zodat hij hem schopte en achterliet zonder dat hij nog iets kon zeggen (dood). Toen Johannes zag wat er gebeurd was zei hij tegen de Heer: 'Heer, was het hierom dat U mij gevraagd heeft om hier vandaag naartoe te gaan?'

49. Maar toen de jonge man (het gevolg van) de gewelddadige dood ervoer en zag dat hij gegrepen zou worden, trok hij de sikkel die zich aan zijn riem bevond en rende weg naar zijn eigen huis. Johannes bereikte hem en zei: 'Sta stil, jij uiterst schaamteloze duivel en vertel mij waar je naartoe rent, een bloeddorstige sikkel meedragend.' En de jonge man die in de problemen zat wierp het mes op de grond en zei tegen hem: 'Ik heb een vreselijke en barbaarse daad begaan en ik ben mij er bewust van, daarom ben ik vastbesloten om een nog gruwelijker en erger kwaad te doen, door mijzelf direct te vermoorden. Want omdat mijn vader mij altijd gevormd heeft om sober te zijn, dat ik zonder overspel te plegen zou leven, en kuis, kon ik het niet verdragen dat hij mij vermaande, dus schopte en doodde ik hem. En toen ik zag wat er gebeurd was, haastte ik mij naar de vrouw om wie ik de moordenaar van mijn vader geworden was, met de bedoeling om haar en haar man te vermoorden, en uiteindelijk mijzelf. Want ik kon het niet verdragen om nog langer aangekeken te worden door de man van die vrouw en (zelf) het oordeel van de dood te ondergaan.'

50. Johannes zei tegen hem: 'Omdat ik geen ruimte wil geven aan hem die ernaar verlangt om u uit te lachen en te bespelen, door weg te gaan en u in gevaar achter te laten, kom daarom met mij mee en laat mij uw vader zien, waar hij ligt. Als ik hem voor u opwek, wilt u zich hierna onthouden van de vrouw die een valstrik voor u geworden is?' En de jonge man zei: 'Als u mijn vader in eigen persoon levend voor mij opwekt en als ik hem gezond zie doorgaan met leven, dan zal ik mij hierna onthouden van haar.'

51. Terwijl hij nog sprak kwamen zij aan op de plaats waar de oude man dood neerlag en vele voorbijgangers stonden er vlakbij. En Johannes zij tegen de jongen: 'U ellendig mens, kon u niet eens het oude leven van uw vader sparen?' En hij huilde en trok de haren uit

z'n hoofd zeggend dat hij er spijt van had. En Johannes, de dienaar van de Heer, zei: 'U heeft mij getoond dat ik op weg moest gaan naar deze plaats, U wist dat dit gebeuren zou, voor Wie niets verborgen kan blijven van de dingen die tijdens het leven gedaan worden, Die mij macht geeft om elke remedie en genezing te werken, zoals U dat wilt. Geef mij nu ook dat deze oude man leeft, want U ziet dat deze moordenaar zijn eigen rechter geworden is en spaar hem, U alleen Heer, (hij) die zijn vader niet gespaard heeft, terwijl deze hem de beste raad gegeven had.'

52. Met deze woorden kwam hij dichtbij de oude man en zei: 'Mijn Heer zal niet verslappen in het uitstrekken van Zijn vriendelijke medelijden en nederige genade, ook naar u toe. Sta daarom op en geef God de glorie voor het werk dat op dit moment gebeurd.' En de oude man zei: 'Ik sta op Heer.' Hij kwam omhoog, ging rechtop zitten en zei: 'Ik was bevrijd van een afschuwelijk leven en moest de beledigingen van mijn zoon verdragen, vreselijk en veel, door zijn behoefte aan natuurlijke liefde. Met welke bedoeling heeft u mij teruggeroepen, O man van de Levende God?' (En Johannes antwoordde hem: 'Als) u alleen opgewekt zou zijn voor een zelfde resultaat, dan was het beter voor u geweest om te sterven, maar richt u op voor de betere zaken.' En hij nam hem mee en bracht hem naar de stad, de genade van God aan hem onderwijzend zodat de oude man al geloofde voordat hij de poort binnen kwam.

53. Maar de jonge man, toen hij geconfronteerd werd met de Onzienlijke, vanwege het opwekken van zijn vader en de redding van hem, pakte een sikkel en verminkte zichzelf.⁸ Hij rende naar het huis waar hij zijn overspeelster had en verweet haar met te zeggen: 'Door u ben ik de moordenaar van mijn vader geworden en van u tweeën en van mijzelf. Daar hebt u nu wat de schuld is van dit alles, want God heeft genade met mij gehad, zodat ik Zijn kracht kennen zou.'

54. En hij kwam terug en vertelde Johannes in aanwezigheid van de broeders wat hij gedaan had. Maar Johannes zei tegen hem: 'Hij die dit in uw hart gewerkt heeft jongeman, om uw vader te doden en een overspeler te worden van iemand anders vrouw, is dezelfde die u dit deed geloven, deze deed u ook geloven dat het een rechtvaardige daad is om ook de wetteloze ledematen weg te nemen. Maar u zou weggedaan moeten hebben, niet de plaats waar gezondigd is, maar de *gedachte* die door middel van de ledematen schade heeft berokkend. Want het zijn niet de ledematen die schade aanrichten, maar de onzichtbare bronnen waardoor iedere schandelijke emotie opkomt en aan het licht komt. Heb daarom berouw van deze fout mijn kind, en nu u de listen van Satan geleerd hebt, zult u God hebben om u te helpen in alles wat de ziel nodig heeft.' De jonge man bleef stil en ging erop in, berouw hebbend over zijn eerdere zonden, zodat hij vergeving zou krijgen vanuit Gods goedheid en hij week niet van de zijde van Johannes.

55. Toen deze zaken door hem gedaan waren in de stad van de Efeziërs, stuurde men uit Smyrna hem het

⁸ Waarschijnlijk door in zijn edele delen te snijden.

volgende bericht: 'Wij horen dat de God die u predikt niet jaloers is en u opgedragen heeft om niet partijdig te zijn door op één plaats te blijven. Omdat u nu een prediker bent van een dergelijk God, kom daarom naar Smyrna en de andere steden, zodat wij uw God leren kennen, en door Hem leren kennen hoe onze hoop op Hem te vestigen.

(Manuscript Q. vervolgt hier:)

(G) De patrijs en de ziel van de oudste. (1)

Op een dag toen Johannes ergens zat, vloog er een patrijs langs, streek neer en speelde in het stof voor hem. Johannes keek ernaar en was verbaasd. Toen kwam er een zekere priester langs die tot een van zijn luisteraars behoorde. Hij kwam aan bij Johannes en zag de patrijs in het stof voor hem spelen. Van binnen voelde hij zich beledigd en zei: 'Kan iemand die zo groot is plezier hebben aan een in het stof spelende patrijs?' Maar Johannes die in de Geest doorhad wat hij dacht zei tegen hem: 'Het zou voor u ook beter zijn mijn kind, om naar een patrijs die in het stof speelt te kijken en uzelf niet te verontreinigen met beschamende en profane praktijken. Want Hij Die wacht op de bekering en het berouw van alle mensen, heeft u hier om deze reden gebracht, want ik heb het niet nodig dat een patrijs in het stof speelt, want de patrijs is uw eigen ziel.'

Toen de oudste hoorde en zag dat hij niet verborgen was, maar dat de apostel van Christus hem alles wat in zijn hart was gezegd had, viel hij met zijn gezicht naar de grond en riep dit luid: 'Nu weet ik dat God in u woont, gezegende Johannes! Want hij die u verleidde, verleidde hem die niet verleid kan worden.' En hij smeekte hem om voor hem te bidden. Toen onderwees hij hem en gaf hem de regels, waarna hij hem naar huis liet gaan, God Die over alles is verheerlijkende.

Cassische gelijkenis 24:21 heeft deze gelijkenis, die een hele andere strekking heeft gaat als volgt:

Het verhaal gaat dat de zeer gezegende evangelist Johannes, toen hij een patrijs zacht aan het aaien was, plotseling een jager op zich af zag komen. Deze (jager) vroeg zich af waarom een man met zo'n reputatie en bekendheid zichzelf zou verlagen tot dit soort gewone en simpele bezigheden, hij zei: 'Bent u de Johannes wiens hooggewaardeerde en wijdverbreide roem ook mij hevig heeft doen verlangen om u te kennen? Waarom verdiept u zich dan in zulke gewone pleziertjes?' De gezegende Johannes zei tegen hem: 'Wat heeft u daar in uw hand?' 'Een boog,' zei hij. 'Waarom dan,' zei hij, 'draagt u hem niet voortdurend aangespannen?' Hij antwoordde hem: 'Dat moet ik niet doen, anders wordt deze slap en gaat de veerkracht eruit verloren door het steeds gebogen zijn. Als het dan nodig is om de pijl met veel kracht op een dier weg te schieten, dan is de rek eruit vanwege de voortdurende spanning en is een krachtig schot niet meer mogelijk.' 'Wees dus ook niet geïrriteerd,' zei de gezegende Johannes, 'door deze eenvoudige en korte ontspanning van mijn geest jongeman, want als deze af en toe niet ontspant en tot rust komt met enige ontlading door de kracht van de spanning weg te nemen, wordt zij futloos vanwege de voortdurende

spanning en is zij niet meer in staat om de kracht van de Heilige Geest te gehoorzamen.'

(Er mist hierna een deel dat waarschijnlijk over de reis van Johannes naar Smyrna gaat, in het vervolg van de tekst blijkt dit ook omdat er o.a. een prostitué is die zich bekeerd heeft genoemd wordt. Het best bewaard gebleven manuscript heeft de volgende titel:)

(H) De tweede keer van Laodicea naar Efeze. (1)

58. Nadat lange tijd voorbijgegaan was en geen van de broeders op enig moment door Johannes bedroefd geweest was, werden zij wel bedroefd omdat Johannes gezegd had: 'Broers, het is nu tijd voor mij om naar Efeze te gaan, zodat zij niet verslappen, want al lange tijd hebben zij niemand die hen bevestigd. Maar u allen moet uw zinnen standvastig op God Die ons nooit verlaat richten.'

Maar toen zij dit van hem hoorden, klaagden de broeders omdat zij van hem gescheiden zouden worden. En Johannes zei: 'Zelfs als ik van u gescheiden ben, dan nog is Christus altijd bij u, Die, als u zuiver van Hem houdt, zonder verwijt Zijn vriendschap zal bewijzen. Want als Hij liefgehad wordt, bewaart Hij hen die Hem liefhebben.

59. En na dit gezegd te hebben en hem gedag gezegd te hebben, liet hij veel geld bij de broeders achter om te verdelen en ging op weg naar Efeze, terwijl alle broeders klaagden en jammerden. Uit Efeze reisden zowel Andronicus als Drusiana, Lycomedes en Cleobius met hun familie met hem mee. Ook Aristobula, die inmiddels gehoord had dat haar man was overleden, volgde hem. Daarbij Aristippus met Xenophon en de prostitué die eerbaar geworden was, met vele anderen die hij voortdurend vermaande om zich aan de Heer te hechten, en zij wilden niet meer gescheiden van hem zijn.

(H) Gehoorzame insecten. (1)

60. De dag daarop kwamen wij in een verlaten herberg aan en toen we geen bed voor Johannes konden vinden, maakten wij iets grappigs mee. Er was nog een onopgemaakt bed aanwezig waarop wij de jassen die wij droegen neerlegden. We drongen er bij hem op aan om daar te gaan liggen en te rusten, terwijl wij op de vloer gingen slapen. Maar hij werd geplaagd door de insecten toen hij ging liggen en naarmate zij hem steeds meer gingen irriteren, het was omstreeks middernacht, hoorden wij hem allemaal tegen hen zeggen: 'Ik zeg tegen jullie insecten, gedraag uzelf allemaal, ga weg uit uw verblijfplaats deze nacht en houd u ergens stil, houd afstand van de dienaren van God. En terwijl wij lachten, en nog enige tijd doorgingen met praten, ging Johannes slapen. Wij fluisterden zodat wij hem niet stoorden.

61. Maar toen de ochtend begon te dagen, stond ik als eerste op, Verus en Andronicus waren bij mij en bij de deur van het huis dat wij betrokken hadden stond een groot aantal insecten. Terwijl wij ons verbaasden over het indrukwekkende aanzicht van hen, en alle broeders hierdoor gewekt werden, bleef Johannes slapen. Toen hij wakker gemaakt was vertelden wij aan Johannes wat wij gezien hadden. Hij ging rechtop in bed zitten, keek naar hen en zei: 'Omdat u zich goed gedragen heeft door naar mijn vermaning te luisteren, kom daarom terug naar uw plaats.' Toen hij dit gezegd

had en van het bed was opgestaan, renden de insecten snel van de deur naar het bed, klommen langs de poten ervan omhoog en verdwenen tussen de spleten. Johannes zei weer: 'Dit schepsel heeft naar de stem van een mens geluisterd, het bleef bij zichzelf, was stil en overtrad niet, maar wij die de stem en geboden van God horen zijn ongehoorzaam en gemakzuchtig, en hoe lang?'

(H) Callimachus schadelijke verliefdheid

62. Hierna kwamen wij in Efeze aan met de broeders daar. Omdat zij al lang wisten dat Johannes er aan kwam, renden zij allemaal naar het huis van Andronicus, ze grepen zijn voeten vast, legden zijn handen op hun gezicht en kusten hem, [zij raakten zelfs zijn kleding aan. (Grieks)]

63. En terwijl er een grote liefde en onbeschrijflijke vreugde onder de broeders bestond, was er een zeker persoon, een boodschapper van Satan, die verliefd werd op Drusiana. Dat terwijl hij zag en wist dat zij de vrouw van Andronicus was. Velen zeiden tegen hem: 'Het is voor u niet mogelijk om die vrouw te krijgen, inziend dat zij zich sinds lange tijd zelfs van haar echtgenoot gescheiden houdt ter wille van de godsvrucht. Bent u de enige die onwetend is dat Andronicus, toen hij nog niet was wat hij nu wel is, een Godvrezend man, haar in een graf opgesloten had, zeggend: 'Of ik krijg u als de vrouw zoals ik die eerst had, of u zult sterven.' En zij koos om liever te sterven dan die vuiligheid te begaan. Als zij dus hier niet mee instemde vanwege godsvrucht, door gemeenschap te hebben met haar heer en echtgenoot, maar hem juist overgehaald heeft om dezelfde gedachte als haar te hebben, zal zij dan instemmen met u die haar verleider wil zijn? Stop met deze waanzin die u geen rust gunt, geef deze daad die u niet kunt verrichten toch op!'

64. Maar zijn trouwe vrienden die dit tegen hem zeiden overtuigden hem niet, maar schaamteloos bestookte hij haar met berichten. En toen hij doorkreeg met welke beledigingen en aantijgingen zij reageerde, leefde hij verder als slachtoffer.⁹ Na twee dagen ging Drusiana op bed liggen vanwege deze druk, ze had koorts en zei: 'Was het maar geweest dat ik niet thuisgekomen was in mijn geboorteplaats, nu ben ik (een bron) van overtreding voor een man die onwetend en goddeloos is geworden! Want als het iemand zou zijn die gevuld was met het woord van God, dan zou hij zich niet gewend hebben tot zo'n dwaze opstelling. Maar nu Heer, ik een aanleiding geworden ben voor het toebrengen van een slag aan een ziel zonder kennis, maak mij vrij van deze ketting en verplaats mij snel naar U toe.' En terwijl Johannes erbij was, hij wist totaal niets van wat er speelde, vertrok Drusiana niet geheel gelukkig uit het leven, ja zelfs verontrust vanwege het geestelijk lijden van deze man.

65. Maar Andronicus was bedroefd door zijn geheime verdriet, hij treurde in zijn ziel en huilde openlijk. Daarom zag Johannes regelmatig naar hem om en zei tegen hem: 'Naar een betere hoop is Drusiana uit dit onrechtvaardige leven vertrokken.' En Andronicus antwoordde hem: 'Ja, daar ben ik van overtuigd Johannes, en ik twijfel in het geheel niet aan het

vertrouwen op mijn God, maar juist hieraan houd ik vast, dat zij zuiver uit dit leven vertrokken is.'

66. En terwijl zij weggedragen werd, greep Johannes Andronicus vast en nu hij de oorzaak te weten gekomen was, huilde hij heviger dan Andronicus. Hij bleef stil nadenken over de provocatie van de tegenstander en zat een tijdje stil. Toen de broeders zich daar verzameld hadden om te horen welk woord hij zou spreken over haar die vertrokken was, begon hij met te zeggen:

67. 'Als een stuurman die onderweg is, samen met degenen die met hem zeilen en het schip zelf in kalm water aankomen, in een haven zonder storm, dan pas kan hij zeggen dat hij veilig is. En de boer die het zaad aan de aarde toevertrouwd heeft en hard gewerkt heeft om te zorgen dat zij beschermd bleef, laat deze pas rusten van zijn werk als hij het talrijk vermenigvuldigde zaad in zijn schuren opgeslagen heeft. Laat degene die aan een hardloophwedstrijd deelneemt pas juichen als hij de prijs mee naar huis neemt. Laat degene die zich inschrijft voor de bokswedstrijd pas trotst zijn op zichzelf als hij de kronen in ontvangst neemt. En hetzelfde geldt voor alle wedstrijden en ambachten, (gewonnen wordt) pas als zij het uiteindelijk niet verliezen, wanneer zij tonen wat hen beloofd is.'

68. 'Zo denk ik dat het ook voor het geloof wat ieder van ons beoefent geldt, het is pas te onderscheiden of het echt is als het blijvend standhoudt, zelfs tot aan het eind van het leven. Want vele obstakels vallen over de weg die verstoring beogen voor de geest van de mensen: zorg, kinderen, ouders, eer, armoede, vleierij, de bloei van het leven, schoonheid, verwaandheid, lust, rijkdom, boosheid, hoogmoed, slapheid, afgunst, jaloezie, nalatigheid, angst, brutaliteit, liefde, bedrog, geld, onechtheid en soortgelijke obstakels, zo vele als het er zijn in dit leven. Net als wanneer de stuurman, die een voorspoedige koers vaart, tegengewerkt wordt door opkomende tegenwinden, een grote storm en machtige golven, terwijl het kalm was. Of de boer die getroffen wordt door de vroege winter, bladluis en kruipend gedierte dat uit de aarde opkomt. Of zij die in de wedstrijd strijden en het simpelweg niet winnen. Of zij die een ambacht uitoefenen en gehinderd worden door allerlei problemen die erbij komen.'

69. 'Maar voor alles heeft de gelovige het nodig dat hij vooruit naar zijn einde moet kijken, dat hij dit begrijpt en op welke wijze het hem overkomen zal. Of het krachtig en eenvoudig zal zijn en zonder tegenstand of gestrest en vasthoudend aan zaken die van hier zijn, vastgebonden aan verlangens. Dus is het goed dat een lichaam acceptabel wordt geacht als het van alles ontdaan is. Zoals een generaal pas groots is wanneer hij elke belofte over de oorlog ingelost heeft, of een dokter uitmuntend is als hij elke genezing bewerkt heeft, of een ziel vol geloof en God waardig is als zij haar belofte volledig nagekomen is. Niet de ziel die goed begonnen is maar opgeslokt werd door alle dingen van dit leven en weggevallen is. Ook niet de gevoelloze

⁹ Letterlijk: in melancholie

die na een poging gedaan te hebben om zich vast te houden aan betere zaken daarna vernederd is tot tijdelijke zaken. Niet (de ziel) die verlangd heeft naar de zaken van (deze) tijd boven die van de eeuwigheid, of zij die overschakelen naar wat niet blijft, of degene die oneerbare daden geëerd heeft terwijl zij schaamte verdienen. Ook niet degene die beloften aan Satan gedaan heeft, of wie de slang in zijn eigen huis ontvangen heeft. Ook niet wie omwille van God in oneer is geraakt en zich daarom schaamt. Of wie met de mond ja zegt maar in werkelijkheid het niet nakomt. Maar die (ziel) die overwonnen heeft door niet verzwakt te zijn geraakt door onrein plezier, of overweldigd te zijn door gemakzucht, of gevangen te zijn door het lokaas van geld, of door verraden te zijn door de kracht van het woedende lichaam.'

70. En terwijl Johannes verder met de broeders aan het spreken was over dat zij tijdelijke zaken moesten verachten ten opzichte van de eeuwige, was hij (Callimachus) geobsedeerd door Drusiana, in vuur en vlam door een vreselijke lust en bezetenheid door de Satan met zijn vele vormen. Hij kocht de rentmeester van Andronicus, die een liefhebber van geld was, met een flink bedrag om en daarvoor opende hij het graf om hem de mogelijkheid te geven om dat wat verboden is aan te richten aan het dode lichaam. Ondanks dat hij haar levend niet gekregen had, was hij nog altijd geobsedeerd gericht op haar dode lichaam en hij zei: 'Als u dit niet met mij wilde doen toen u nog leefde, daarom zal ik uw lichaam nu onteren terwijl u dood bent.' Met de bedoeling om deze vreselijke daad te verrichten door middel van deze vreselijke rentmeester, rende hij met hem naar het graf. Zij openden de deur, begonnen met het uitkleden van de grafkleding van het lijk en zeiden: 'Wat heeft het u opgeleverd Drusiana, had u dit niet gedaan kunnen hebben toen u nog leefde? Het had u toch geen verdriet gedaan als u dat vrijwillig gedaan had?'

72. De volgende dag kwam Johannes, vergezeld door Andronicus en de broeders, aan bij het graf. Het was de derde dag sinds Drusiana gestorven was (en wij kwamen) zodat wij daar het brood konden breken. Allereerst gebeurde het dat de sleutels niet gevonden konden worden toen zij op weg gingen. Maar Johannes zei tegen Andronicus: 'Het klopt wel dat zij verloren moesten raken, want Drusiana is niet in het graf, maar laten we toch gaan, zodat u niet nalatig bevonden zult zijn en de deuren zullen vanzelf geopend worden, net als de Heer voor ons gedaan heeft in veel soortgelijke gevallen.'

73. Toen wij op die plaats aankwamen, werden op het gebod van de meester de deuren geopend, en wij zagen bij de tombe van Drusiana een prachtige jonge Man, glimlachend. En Johannes, toen hij Hem zag, riep luid het volgende: 'Bent U voor ons uit hiernaartoe gekomen Prachtige? En waarvoor?' Daarop hoorden wij een stem tegen hem zeggen: *'Vanwege Drusiana die u op moet wekken, want ik was kort binnen om haar te vinden, en ook omwille van hem die dood naast haar graf ligt.'* En toen de Prachtige dit tegen Johannes gezegd had, ging Hij voor ons aller ogen omhoog naar de hemel. Johannes ging naar de andere kant van de tombe en zag een jonge man, het was Callimachus, een van de leiders van Efeze met een enorme slang

bovenop hem slapen, en ook de rentmeester van Andronicus, Fortunatus genaamd, lag dood. Bij het zien van die twee stond hij perplex en sprak tegen de broeders: 'Wat betekent dit wat wij zien? Of waarom heeft de Heer niet aan mij uitgelegd wat hier gebeurt is, Hij Die mij nooit verwaarloosd heeft?'

74. Toen Andronicus de lijken zag, sprong hij op en ging naar Drusiana's graf. Hij zag haar slechts in haar onderkleding liggen en zei tegen Johannes: 'Ik begrijp wat er gebeurt is Johannes, u gezegende dienaar van God. Deze Callimachus was verliefd op mijn zus, en omdat hij haar nooit kon winnen, hoewel hij dat vaak geprobeerd heeft, daarom heeft hij deze vervloekte dienaar van mij met een grote som geld omgekocht. Mogelijk beoogde hij, zoals wij nu zien, om met hulp van hem de tragedie van zijn samenzwering uit te voeren. Want Callimachus heeft het volgende aan velen gezworen: 'Als zij er niet levend bij mij mee instemt, dan zal zij dood aangerand worden.' Nu is het mogelijk meester, dat de Prachtige dit wist en ervoor gezorgd heeft dat haar lichaam niet onteerd geraakt is en daarom zijn zij die deze poging gedaan hebben gestorven. Kan het zijn dat de stem die tegen u zei: *'Wek Drusiana op,'* dit voorzien heeft? Omdat zij met een bezorgde geest uit dit leven vertrokken is. Maar ik geloof Hem Die gezegd heeft dat dit een van de mannen is die is afgeweken., want u werd gevraagd om hem op te wekken, maar wat de ander betreft, ik weet dat hij de redding niet waard is. Maar alleen dit smeek ik van u; wek Callimachus eerst op en hij zal ons belijden wat er gebeurd is.'

75. En Johannes zei tegen het giftige beest, terwijl hij naar het lichaam keek: 'Zorg dat u weggaat van hem die op het punt staat om een dienaar van Christus te worden.' Hij stond op en bad dit voor hem: 'God Wiens Naam door ons geëerd wordt, zoals het hoort. God, Die iedere schadelijke kracht onderwerpt. God, Wiens wil gedaan wordt, Die ons altijd hoort, laat Uw gave nu ook in deze jonge man voltrokken worden, en als er enige vrijwaring door hem bewerkt moet worden, maak ons dat dan duidelijk als hij is opgewekt.' Direct daarop kwam de jonge man omhoog en bleef een heel uur lang stil.

76. Maar toen hij weer bij zinnen gekomen was, vroeg Johannes hem hoe hij de tombe binnengekomen was, met welke bedoeling. Hij hoorde van hemzelf wat Andronicus hem al verteld had, dat hij namelijk verliefd was op Drusiana. Johannes vroeg hem opnieuw of hij zijn vuile bedoeling volbracht had, door een volledig heilig lichaam te verkrachten. En hij antwoordde hem: 'Hoe kon ik dat volbrengen toen dit angstwekkende dier Fortunatus voor mijn ogen in één slag doodsloeg? En terecht, want hij bevestigde mijn waanzin en ik was direct genezen van mijn waanzinnige en vreselijke dwaasheid. Maar mij deed het stoppen door angst en dat bracht mij in de benarde situatie waarin u mij aantrof voordat ik opstond. En iets dat nog wonderlijker is zal ik u vertellen, toen ze naderbij kwam om te doden en op het punt stond om een lijk van mij te maken, toen mijn ziel gedreven werd tot waanzin en een onbeheersbare paniek mij overmande, toen heb ik de grafklaren die zij aanhad weggeworpen. Ik ben het graf uitgekomen en heb ze neergelegd waar u ze nu ziet liggen. Toen ben ik weer

terug gegaan naar mijn ontorende daad, daar zag ik een prachtige jongen haar bedekken met Zijn mantel. Lichtvonken straalden uit Zijn ogen en Hij sprak dit tegen mij: *'Callimachus, sterf zodat u kunt leven.'* Wie Hij was dat wist ik niet, dienaar van God, maar nu u hier verschenen bent, herken ik dat Hij een Engel van God was. Nu weet ik met zekerheid dat het een waarachtige God is Die door u wordt verkondigd, daar ben ik van overtuigd. Maar ik smeek u, aarzel niet om mij te verlossen van deze ramp en deze vreselijke misdaad en om mij aan Uw God voor te stellen als een man die bedrogen is door een schandelijk en vuil bedrog. Ik grijp uw voeten vast om mijn smeking te benadrukken, dan zal ik een van hen die op Christus hopen geworden zijn, zodat de stem die tegen mij zei: *'Sterf zodat u kunt leven,'* bewaarheid wordt. Die stem heeft dan ook daadwerkelijk effect gehad, want hij is dood, die trouweloze, verwarde goddeloze. Dan ben ik door u opgewekt, ik die trouw zal zijn, godvrezend, de waarheid kennend, waarvan ik u smeek dat deze mij door u getoond zal worden.'

77. Johannes was vol van grote blijdschap en begreep het hele schouwspel van de redding van de mens, hij zei: 'Wat Uw kracht is Heer Jezus Christus, dat weet ik niet, verbijsterd als ik ben om Uw grote barmhartigheid en grenzeloze geduld. Wat voor een grootheid is afgedaald in beperkingen! Onuitsprekelijke vrijheid door ons tot slavernij gebracht! Onbegrijpelijke glorie Die naar ons toegekomen is! U Die de doods-kist vrijgehouden hebt van ontwijding, Die de man die zichzelf met bloed verontreinigd had gered hebt en de ziel van hem die het vergankelijke lichaam wilde ontheiligen gestraft hebt. Vader, Die medelijden en barmhartigheid getoond heeft aan de man die niet om U gegeven heeft. Wij verheerlijken U en prijzen en zegenen en danken Uw grote goedheid en geduld. Heilige Jezus, want U alleen bent God en niemand anders. Van Wie de macht is waartegen niet samen te spannen is, nu en tot in eeuwigheid, amen.'

78. Toen hij dit zei pakte Johannes Callimachus vast en groette (kuste) hem met te zeggen: 'Glorie zij onze God mijn kind, Die genadig voor u geweest is en mij het waard gemaakt heeft om Zijn macht te verheerlijken, en ook u door voor de goede zaak te stoppen met uw afschuwelijke dwaasheid en bedwelming, door u tot Zijn eigen rust te roepen en tot een vernieuwd leven.'

79. Maar Andronicus die zag dat de dode Callimachus opgewekt was, smeekte Johannes, samen met de broeders, om ook Drusiana op te wekken. Hij zei: 'Johannes, laat Drusiana ook opstaan en haar korte tijd nog blij doormaken, dat wat zij opgegeven heeft vanwege verdriet om Callimachus toen zij dacht een struikelblok voor hem geworden te zijn, en als de Heer het wil, dan zal Hij haar weer bij zichzelf nemen.' Johannes ging zonder te aarzelen naar haar graf, pakte haar hand vast en zei: 'Tot U Die de enige God bent roep ik, de meer dan Grootse, Onuitsprekelijke, Onbegrijpelijke aan Wie elke macht van overheden onderworpen is, voor Wie alle machthebbers buigen, voor Wie alle trots knielt en zwijgt, voor Wie duivels die ervan horen beven, voor Wie heel de schepping met inzicht haar grenzen bewaakt. Laat Uw Naam door ons

verheerlijkt worden en wek Drusiana op, zodat Callimachus des te meer naar U toe bevestigd zal zijn. U Die dat uitdeelt waar geen mens een weg of mogelijkheid toe heeft, maar wat alleen mogelijk is voor U, zelfs redding en opstanding. Laat Drusiana nu in vrede te voorschijn komen, zonder dat zij enige hinder met zich meedraagt in haar pad naar U toe, nu de jongeman zich naar U bekeerd heeft.'

80. Na deze woorden zei Johannes tegen Drusiana: 'Drusiana sta op!' Zij stond op en kwam het graf uit. Toen zij zichzelf slechts in haar ondergoed gekleed zag, was zij hier verbaasd over en zij kreeg alles precies uitgelegd door Andronicus. Johannes lag ondertussen met zijn gezicht naar de grond en Callimachus verheerlijkte God roepend en huilend. Ook zij was blij, Hem aanbeddend op een zelfde wijze.

81. Toen zij zichzelf had aangekleed, keerde zij zich om en zag Fortunatus liggen. Ze zei tegen Johannes: 'Vader, laat ook deze man opstaan, zelfs al was het zijn bedoeling om mijn verrader te worden.' Maar Callimachus zei toen hij haar dat hoorde zeggen: 'Doe dat niet smeek ik u Drusiana, want de stem Die ik hoorde zei niets over hem, maar alleen over u was er een verklaring. Ik zag het en geloofde. Want als hij goed geweest zou zijn, wellicht zou God dan ook genade met hem betoond hebben en zou hij hem opgewekt hebben door middel van de gezegende Johannes. Hij wist echter dat de man slecht aan zijn einde zou komen.' [Latijns: 'Hij oordeelde hem waardig te sterven, wie hij niet waardig verklaard heeft om weer op te staan.'] En Johannes zei tegen hem: 'Wij hebben niet geleerd om kwaad met kwaad te vergelden mijn kind. Want God, hoewel wij veel fout en niet goed naar Hem toe gedaan hebben, heeft ons geen vergelding geschonken, maar berouw, en hoewel wij onwetend waren over Zijn Naam, heeft Hij ons niet verwaarloosd, maar is ons genadig geweest. Toen wij Hem lasterden, strafte Hij ons niet, maar had medelijden met ons. Toen wij Hem niet geloofden, koesterde Hij geen wrok en toen wij Zijn broeders vervolgden, heeft Hij ons niet met kwaad vergolden, maar heeft berouw in onze gedachten gegeven en het afstand doen van kwaad. Hij heeft ons vermaand om naar Hem toe te komen en ook u, mijn zoon Callimachus, heeft Hij zonder dat Hij uw eerdere kwaad in herinnering hield Zijn dienaar gemaakt, wachtend op Zijn genade. Dus als u mij niet toestaat om Fortunatus op te wekken, dan is het aan Drusiana om dit te doen.'

82. En zij ging zonder te aarzelen, juichend van geest en ziel naar het lichaam van Fortunatus en zei: 'Jezus Christus, God aller eeuwen, Waarachtige God, Die het mij gegeven heeft om tekenen en wonderen te zien en het mij gegeven heeft om deel te hebben aan Uw Naam. Die Uzelf in mij geademd heeft met Uw veelvormige gezichten en mij op vele manieren genadig bent geweest, Die mij beschermd heeft door Uw grote goedheid toen ik weerhouden werd door Andronicus die vanouds mijn echtgenoot was. Die mij Uw dienaar Andronicus gegeven heeft om mijn broer te zijn, Die mij, Uw dienstmaagd, gegeven heeft om tot op deze dag zuiver te zijn. Die mij opgewekt heeft door Uw dienaar Johannes. Toen ik opgewekt was heeft U mij hem die moest struikelen getoond, nu vrij

van struikelblokken. Die mij volmaakte rust in U gegeven heeft en mij verlicht heeft van de geheime dwaasheid. (U) Die ik liefgehad en aangehangen heb, ik bid U O Christus, weiger Uw Drusiana niet die vraagt om Fortunatus op te wekken, ondanks dat hij bedoeld heeft om mij te verraden.'

83. Zij pakte de hand van de dode man en zei: 'Sta op Fortunatus, uit Naam van onze Heer Jezus Christus!' En Fortunatus stond op. Toen hij Johannes in de graftombe zag staan, met Andronicus en Drusiana die uit de dood waren opgewekt, en ook Callimachus als gelovige met de overige gelovigen die God verheerlijkten, toen zei hij: 'Nou wat hebben de krachten van deze slimme mannen tot stand gebracht zeg! Ik wou helemaal niet opgewekt worden, maar liever sterven zodat ik hen niet zou zien!' En na deze woorden vluchtte hij weg en vertrok uit de graftombe.

84. Toen Johannes de onveranderde gesteldheid van Fortunatus zag zei hij: 'O aard die niet ten goede verandert! O bron van de ziel die in vuiligheid verblijft! O kern van vergankelijkheid vervuld met duisternis! O dood die zich verheugt in hen die van u zijn! O vruchteloze brandende boom! O boom die kolen als vruchten draagt! O stoffelijkheid die woont in de dwaasheid van het stof (al. O boombast vol met ongezonde scheuten!) en naaste van ongelooft! U heeft bewezen wie u bent en u bent altijd veroordeeld, met uw kinderen. Nu weet u hoe de betere zaken te eren, terwijl u ze niet aanneemt. Daarom is uw weg (vrucht) overeenkomstig uw wortel en aard. Wees vernietigd te midden van hen die op de Heer vertrouwen, van hun gedachten, van hun geest, van hun zielen, van hun lichamen, van hun handelen, hun leven, hun spreken, hun zaken, hun bezigheden, hun raadgevingen, hun opstanding naar God, van hun zoete geur waarin u wil delen, van hun geloof, van hun gebeden, van het heilige bad, van de maaltijd van de Heer,¹⁰ van het voedsel voor het lichaam, van drinken, van kleding, van liefde, van zorg, van onthouding, van rechtvaardigheid, van dit alles, u uiterst onheilige Satan, vijand van God. Onze God Jezus Christus zal u en iedereen die is als u en uw karakter heeft doen vergaan.'

85. Na dit gezegd te hebben bad Johannes. Hij nam brood en bracht dit naar de graftombe om het te breken en zei: 'Wij verheerlijken Uw Naam Die ons bekeerd heeft van fouten en meedogenloos bedrog. Wij verheerlijken U Die voor onze ogen getoond heeft wat wij gezien hebben. Wij getuigen van Uw vriendelijke liefde die zich op verschillende wijzen laat zien. Wij prijzen Uw wonderlijke Naam Heer, (U) Die veroordeeld heeft wie door U veroordeeld is. Wij brengen U dank Heer Jezus Christus dat wij onveranderlijk overtuigd zijn van U. Wij brengen U dank Die er behoefte aan had dat onze natuur gered zou worden. Wij brengen U dank Die ons deze zekerheid gegeven heeft, omdat U het alleen bent, zowel nu als in eeuwigheid. Wij, Uw dienaren die met

opzet vergaderd en uit de wereld verzameld zijn (Of uit de dood opgewekt), brengen U dank Heilige.'

86. Na dit gebeden te hebben en God de eer gegeven te hebben is hij uit de graftombe vertrokken, nadat alle broeders eerst deel hadden genomen aan de maaltijd van de Heer. Toen hij bij het huis van Andronicus aangekomen was, zei hij tegen de broeders: 'Broeders, een geest in mij heeft voorzegd dat Fortunatus op het punt staat te sterven door verduistering (bloedvergiftiging) vanwege een slangenbeet. Maar laat iemand snel gaan en te weten komen of dat klopt.' En een van de jonge mannen rende weg en trof hem dood aan, de duisternis (de vergiftiging) was van hem af te lezen en had zijn hart bereikt. Hij kwam terug en vertelde Johannes dat hij al drie uur dood was. En Johannes zei: 'U hebt uw kind duivel.'

Zo bleef Johannes bij de broeders zich verheugend in de Heer. [(Latijns) En die dag bracht hij blij met de broeders door.]¹¹

(H) Getuigenis van Johannes over zijn wandelen met Jezus

87. Zij die aanwezig waren onderzochten wat er gebeurd was en waren vooral verbaasd omdat Dusanias gezegd had: 'De Heer verscheen aan mij in het graf gelijkend op Johannes, en lijkend op een jeugdig iemand. Omdat ze zo verbaasd waren en in zekere zin nog niet vast in het geloof stonden door dit standvastig aan te bewaren, zei Johannes: (Of zei Johannes die dit geduldig verdroeg:)

88. 'Mannen en broeders, u heeft niets vreemds of ongelofelijks geleden wat betreft de indrukken die u opgedaan heeft, aangezien ook wij toen Hij apostelen voor Zichzelf uitkoos op vele manieren beproefd zijn geweest. Ik ben met recht niet in staat om u uit de doeken te doen of voor u op te schrijven welke dingen ik zowel gezien als gehoord heb. Nu is het nodig dat ik ze begrijpelijk voor u ten gehore breng. En voor zover ieder van u in staat is om het te bevatten, zal ik u deelgenoot maken van die zaken die u in staat bent te verstaan. Zodat u de glorie die over Hem is zult zien, Die was en is, zowel nu als voor eeuwig.

Want toen hij Petrus en Andreas uitgezocht had, zij waren broers, kwam Hij naar mij en mijn broer Jakob toe en zei: 'Ik heb u nodig, kom naar mij toe.' Toen mijn broer dat hoorde zei hij: 'Johannes, was zou dit kind dat ons geroepen heeft aan de rand van het meer staat voor ons hebben?' En ik zei: 'Welk kind?' Hij reageerde weer: 'Dat wat ons wenkt.' En ik antwoordde: 'Vanwege ons lange waken op zee ziet u niet goed meer, Jakob mijn broer, ziet u die man daar dan niet staan, knap en mooi en met een vrolijk gezicht?' Maar hij zei tegen mij: 'Die zie ik niet mijn broer, maar laten we er heen gaan en zien wat hij te bieden heeft.'

89. 'En dus toen wij het schip aan land gebracht hadden, zagen wij dat hij ons hielp met het vastleggen van het schip. En toen wij van die plaats vertrokken, met in gedachten om hem te volgen, werd hij weer

¹⁰ Eucharistie

¹¹ Het grootse deel van wat nu volgt is er alleen in een zeer corrupte Weense versie uit de veertiende eeuw. Een belangrijk onderdeel uit H 93-5 en 97-8 is voorgelezen op

het 2e concilie van Nicea (787 na Christus). Ook Augustinus (ca. 400 na Christus) haalt een paar verzen uit de lofzang aan die hij apart vond bij de Priscillianen.

door mij gezien als enigszins kaal, maar met een dikke steile baard, maar door Jakob als een jongere met een pas opkomende baard. Daarom stonden wij verbaasd, wij allebei, over wat dat wat wij gezien hadden te betekenen zou hebben. Daarna, terwijl wij Hem volgden, waren wij beiden stukje bij beetje meer verbaasd naarmate wij er meer over nadachten. Juist aan mij verscheen dit nog wonderlijker ding. Want ik probeerde ongezien naar hem te kijken, maar nooit zag ik dat Hij Zijn ogen gesloten hield, alleen open. Vaak verscheen Hij aan mij als een klein iemand en knap en dan weer als iemand die erg lang was.¹² In Hem was er nog iets wonderlijks. Als ik aan tafel zal legde Hij mij tegen Zijn eigen borst en soms voelde Zijn borst glad en zacht en soms hard als stenen, daarom was ik verbaasd bij mijzelf en zei: 'Waarom gebeurt dit mij?' En terwijl ik dit overdacht, Hij....'

90. 'Een ander moment nam Hij mij met Jakob en Petrus mee naar de berg waar hij gewoon was te bidden. Daar zagen wij een licht in Hem van een aard waarover het voor een mens in vergankelijke taal niet mogelijk is te beschrijven wat het was. Een andere keer bracht Hij ons weer op de berg en zei: *'Komen jullie met mij mee.'* En wij gingen weer en zagen Hem op een afstand in gebed. Maar ik, omdat Hij van mij hield, naderde Hem zachtjes zodat Hij mij niet zou zien en ik stond te kijken naar zijn achterkant. Daar zag ik dat hij in het geheel geen kleding aanhad maar naakt door ons gezien werd. Op geen enkele manier als een man en dat Zijn voeten witter dan sneeuw waren zodat de aarde ter plaatse door Zijn voeten werd opgelicht en dat Zijn hoofd de hemel raakte. Ik werd er bang van en riep het uit en Hij draaide Zich om, zag eruit als een kleine man en greep mijn baard vast. Hij trok eraan en zei tegen mij: *'Johannes, wees niet ongelovig, maar gelovig en niet nieuwsgierig.'* En ik zei tegen Hem: 'Maar wat heb ik dan gedaan Heer?' En ik zal u vertellen broeders, ik had gedurende dertig dagen een vreselijke pijn op de plaats waar Hij mijn baard vastgreep, zodat ik tegen Hem zei: 'Heer als de ruk die speels was mij al zo'n pijn bezorgd heeft, wat dan als U mij een klap gegeven zou hebben?' En Hij zei tegen mij: *'Maak het u eigen vanaf nu om Hem die niet verleid kan worden niet te verleiden.'*

91. 'Maar Petrus en Jakob waren kwaad omdat ik met de Heer gesproken had en zij wenkten mij om te komen en dat ik de Heer alleen zou laten. Dus ging ik en zij zeiden samen tegen mij: 'Hij die met de Heer op de top van de berg aan het praten was, wie was dat? Want wij hoorden hen samen spreken.' En ik zei, nadenkend over Zijn genade, Zijn eenheid die vele gezichten heeft en Zijn wijsheid die zonder te stoppen naar ons kijkt: 'Dat zult u leren als u Hem onderzoekt.'

92. 'Een andere keer, toen alle discipelen in Genesareth in een huis sliepen, toen had ik mijzelf alleen in een mantel gewikkeld en keek wat Hij zou doen. Eest hoorde ik Hem zeggen: *'Johannes ga slapen!'* Daarop deed ik net of ik sliep en zag nog iemand die op Hem leek [slapen], die ik ook tegen mijn Heer hoorde zeggen: *'Jezus, hen die u uitgekozen heeft geloven u nog niet.'* En mijn Heer zei tegen hem: *'Dat zegt u goed, want zij zijn mensen.'*¹³

93. Ik zal u nog een heerlijkheid vertellen broers. Soms als ik hem vast wilde pakken, greep ik een vast en stevig lichaam vast. En op andere momenten was het materiaal weer immaterieel, alsof het niet bestond. En als Hij op enig moment door iemand van de Farizeeën gevraagd werd en Hij naar de vraagsteller toe ging, dan gingen wij met Hem mee. Ieder van ons kreeg een brood voorgezet van degene die ons gevraagd had. Net als ons ontving hij er ook een. Dat van Hem zegende Hij dan en verdeelde dat onder ons, en van het kleine beetje raakte ieder van ons verzadigd. Ons eigen brood bleef gaaf bewaard zodat degenen die Hem gevraagd hadden verbaasd stonden.

Vaak als ik met hem liep, verlangde ik Zijn voetstap te zien, of deze wel op aarde verscheen, nooit zag ik deze. Deze dingen zeg ik tegen u broeders om uw geloof in Hem te bemoedigen. Want voor dit moment moeten wij ons stil houden over Zijn machtige en wonderbare werken, voor zover ze niet onder woorden te brengen zijn en voor zover het onmogelijk is om uit te leggen of te verstaan.'''

94. 'Nu, voordat Hij door de wetteloze Joden gevangen genomen werd, die ook bestuurd werden door de wetteloze slang, bracht Hij ons samen en zei: *'Laten wij een loflied voor de Vader zingen voordat ik overgeleverd wordt aan hen, en zo optrekken naar dat wat voor ons ligt.'* Hij vroeg ons om samen een kring te maken en Hijzelf stond in het midden en zei: *'Antwoord met Amen op mij.'* Toen begon Hij met zingen en zei:

'Glorie zij aan U Vader.'

Wij draaiden rond in een kring en antwoordden Hem: 'Amen.'

'Glorie aan U Woord, Glorie aan U Genade.' 'Amen.'

'Glorie aan U Geest; glorie aan U, Heilige. Glorie zij aan Uw glorie!' 'Amen.'

'Wij prijzen U Vader, wij brengen U dank Licht waarin geen duisternis woont.' 'Amen.'

95. 'Waar wij nu dank voor brengen zal ik zeggen (omdat); ik gered zal zijn en gered zal hebben.' 'Amen.'

'Ik losgemaakt zal zijn en losgemaakt zal hebben.' 'Amen.'

'Ik verwond zal zijn en verwond zal hebben.' 'Amen.'

¹² Letterlijk. Naar de hemel reikte

¹³ Of mannen

'Ik geboren zal zijn en geboord zal hebben.' 'Amen.'

'Ik gegeten zal hebben en gegeten zal zijn.' 'Amen.'

'Ik geluisterd zal hebben en gehoord zal zijn.'
'Amen.'

'Ik overdacht zal zijn, volledig overdacht zal zijn.'
'Amen.'

'Ik gewassen zal zijn en gewassen zal hebben.'
'Amen.'

'Genade die danst en ik op de fluit gespeeld zal
hebben, dans allemaal!' 'Amen.'

'Ik gerouwd zal hebben, rouw allemaal!' 'Amen.'

'De achtste in getal zingt de lofzang met ons mee.'
'Amen.'

'De twaalfde in getal, danst daarboven.' 'Amen.'

'Het geheel daarboven neemt deel aan ons dansen.'
'Amen.'

'Wie niet danst zal niet weten wat er gebeuren zal.'
'Amen.'

'(Omdat) ik gevlucht zal zijn en gebleven zal zijn.'
'Amen.'

'Ik getooid zal zijn en ik getooid zal worden.'
'Amen.'

'Ik verenigd zal zijn en verenigd zal hebben.' 'Amen.'

'Ik geen huis heb en huizen zal hebben.' 'Amen.'

'Ik geen plaats heb en plaatsen zal hebben.' 'Amen.'

'Ik geen tempel heb en tempels zal hebben.' 'Amen.'

'Ik een lamp voor u die mij ziet ben.' 'Amen.'

'Ik een spiegel voor u die mij opmerkt ben.' 'Amen.'

'Ik een deur voor wie bij mij aanklopt ben.' 'Amen.'

'Ik een weg voor de verdwaalde ben.'

96. 'Antwoord u nu op mijn dansen. Let u nu op mij die spreekt en kijk wat ik doe, zwijg over mijn geheimen.

U die danst merk op wat ik doe, voor u is deze manhaftige passie die ik op het punt sta te lijden. Want u zou totaal niet begrepen hebben waaronder u lijdt als ik niet als het Woord van de Vader naar u toegestuurd zou zijn. U die zag wat ik geleden heb, zag mij als lijdend, en het aanzien kon u niet verdragen maar u was totaal van slag, van slag om wijs te worden. U heeft mij als bed, rust op mij. Wie ik ben zult u weten als ik vertrek. Zoals ik nu gezien wordt, zo ben ik niet. U zult het zien als u aankomt. Als u wist hoe te lijden, dan zou u in staat geweest zijn om niet te lijden. Leer dus te lijden en u zult in staat zijn om niet te lijden. Wat u niet weet zal ik uzelf leren.

Uw God ben ik, niet de god van de verrader. I zal afgestemd blijven op heilige zielen. In mij kent u het Woord van wijsheid. Zeg nu samen met mij opnieuw:

'Glorie aan U Vader, glorie aan U Woord, glorie aan U Heilige Geest.'

En als u (meer) over mij gekend wil hebben, wat ik was, weet dan dat ik met één woord alle dingen bedrogen heb en ik ben in niets bedrogen. Ik ben gesprongen, maar laat u dit alles begrijpen en als u het begrepen hebt zeg: 'Glorie aan U Vader!' 'Amen.'

97. 'Na zo met de Heer gedanst te hebben, mijn geliefden, ging Hij weg. En wij mannen dwaalden een andere kanten op of waren overmand door de slaap. Maar ik, toen ik Hem zag lijden, bleef niet eens bij Zijn lijden, maar vluchtte de Olijfberg op, huilend om wat er gebeurd was. En toen Hij op die vrijdag gekruisigd werd, op het zesde uur van de dag (12.00) toen kwam er duisternis over heel de aarde. En mijn Heer stond midden in de grot (waar ik zat), verlichtte deze en zei: 'Johannes, voor de menigte daar beneden in Jeruzalem wordt ik gekruisigd en met lansen en rietstengels doorboord, gal en azijn wordt mij te drinken gegeven. Maar tot u spreek ik en wat ik zeg moet u verstaan. Ik gaf u in gedachten om deze berg te beklimmen, zodat u de dingen zou horen die een discipel behoort te leren van zijn Leraar, een man van zijn God.'

98. 'Na dit gezegd te hebben toonde Hij mij een lichtgevend kruis dat rechtop stond en bij het kruis een grote menigte zonder een duidelijke vorm, maar dit (kruis) had één vorm en gelijkenis. Boven het kruis zag ik de Heer Zelf, zonder eenduidige vorm, maar (ik herkende) alleen de stem. En een stem die ons niet bekend was, maar wel één die aangenaam en vriendelijk was, zeker van God, die sprak tegen mij: 'Johannes het is nodig dat iemand deze dingen van mij zou horen, want ik heb het nodig dat iemand het zal horen. Dit lichtgevende kruis wordt soms door mij het Woord genoemd omwille van u, soms Verstand, soms Jezus, soms Christus, soms Deur, soms Weg, soms Brood, soms Zaad, soms Opstanding, soms Zoon, soms Vader, soms Geest, soms Leven, soms Waarheid, soms Geloof, soms Genade. Met deze namen wordt het naar de mensheid toe benoemd, maar wat het in werkelijkheid is, zoals het eigenlijk opgevat moet worden en zoals het ons gezegd wordt, dan is dit het teken van alle dingen. De stevige oprichting van dingen vanuit zaken die instabiel zijn, de harmonie van wijsheid, ja werkelijk wijsheid in harmonie. [Ms. Deze laatste zin is in het manuscript met de volgende verbonden: 'harmonieuze wijsheid in zich hebbend.'] Daar zijn de rechter en de linkerhand, ook machten, autoriteiten, heerschappijen en demonen, werkingen, bedreigingen, boosheden, duivels, satan en de onderste wortel van waar vanuit de aard van dingen die tot stand worden gebracht voortkomen.'

99. 'Dit kruis is dus datgene wat alle op zichzelf staande dingen verenigt door het Woord en die gescheiden zijn van de dingen vanaf de geboorte en daaronder. En toch ook, verenigt, uitstromen in alle (andere) dingen. Maar dit is niet het houten kruis dat u zult zien wanneer u daar naar beneden gaat. Ook

ben ik niet degene die aan het kruis hangt, degene die u nu niet ziet maar van wie u alleen zijn stem hoort. Ik ben aangezien voor degene die ik niet ben, niet zijnde wat ik voor vele anderen geweest ben. Want zij zullen mij iets anders dat verachtelijk en mij onwaardig is noemen. Als dus de rustplaats niet gezien of besproken wordt, des te meer zal ik, de Heer ervan, niet gezien zijn.'

100. *'Aan de ene kant is de menigte die bij het kruis is de lagere natuur. En hen die u in het kruis ziet, als zij geen eenduidige vorm hebben, dan komt dat omdat nog niet elk lid van hen dat afgedaald is begrepen is. Maar als de menselijke natuur omhoog wordt gehaald, het geslacht dat mijn nabijheid zoekt en mijn stem gehoorzaamt, dan zal degene die nu naar mij luistert daarmee verenigd worden en zal niet meer datgene zijn wat hij nu is, maar daarbovenuit, zoals ik nu ook ben. Want net zo lang als dat u uzelf niet de mijne noemt, ben ik niet degene wie ik ben. Maar als u naar mij luistert, dan zult u die luistert zijn zoals ik ben en zal ik zijn wie ik was, als ik bij u ben als bij mijzelf, want door mij bent u dat. Maak u daarom geen zorgen over de menigte en veracht hen die buiten dit geheimenis zijn. Want u moet weten dat ik volledig in de Vader ben en dat de Vader bij mij is.'*

101. *'Niets van de zaken die zij over mij zullen zeggen heb ik geleden: Nee, ook het lijden dat ik aan u en de rest heb laten zien tijdens de dans, daarvan wil ik dat het een geheimenis genoemd zal worden. Want wat u bent, dat ziet u, want ik heb het u getoond. Maar wat ik ben, dat weet ik alleen en niemand anders. Laat mij dan bewaren wat van mij is en dat wat van u is, kijk daarnaar door mij(n) ogen. Kijk waarachtig naar mij, dat ik niet ben wat ik gezegd heb, maar dat wat u in staat bent te weten, omdat u daarnaar verlangt. U hoort dat ik heb geleden, toch leed ik niet. Dat ik niet geleden heb en toch heb ik geleden. Dat ik doorboord ben en toch ben ik niet geslagen. Dat ik opgehangen ben en toch niet opgehangen ben. Dat bloed uit mij gestroomd is en toch heeft het niet gevloeid. En, met één woord, wat zij van mij vertellen, dat is mij niet overkomen, maar dat wat zij niet zeggen, dát heb ik geleden. Wat die dingen zijn zal ik duidelijk maken, want ik weet dat u het zult begrijpen. Aanschouw in mij de lofprijs van het Woord, het doorboren van het Woord, het bloed van het Woord, de wond van het Woord, de opknoping van het Woord, het lijden van het Woord, het kruisigen van het Woord, de dood van het Woord. En dit spreek ik, los van het mannelijk zijn. Aanschouw daarom in de eerste plaats het Woord, dan zult u de Heer aanschouwen en op de derde plaats de mens en wat deze geleden heeft.'*

102. *'Toen hij deze dingen tegen mij gezegd had, en nog andere die ik niet weet te herhalen zoals Hij ze mij gezegd heeft, werd Hij opgenomen, zonder dat iemand van de menigte Hem gezien had. En toen ik ben afgedaald heb ik hen allemaal minachtend uitgelachen, omdat Hij mij de dingen verteld had die zij over hem gezegd hadden, slechts dit ene in mijzelf bewarend, dat de Heer alle dingen symbolisch bedacht heeft, als een vrijstelling voor de mensheid, voor hun bekering en redding.'*

103. *'Nu wij broeders, de genade van de Heer en Zijn vriendelijke genegenheid doorzien te hebben, laten wij Hem daarom aanbidden, passend voor hen aan wie Hij genade bewezen heeft. Niet met onze vingers of onze mond, niet met onze tong of welk deel van ons lichaam dan ook, maar met de geestesgesteldheid van onze ziel, juist Hem Die een mens werd, los van Zijn lichaam. En laten wij waken omdat Hij nu de wacht houdt over gevangenschappen omwille van ons en over graven, in ketenen en kelders, in beschimpingen en beledigingen, op zee en droog land, in geselingen, veroordelingen, samenzweringen, bedriegerijen, straffen en met één woord, Hij is met ons allemaal. Hijzelf lijdt met ons mee als wij lijden broers. Als Hij wordt aangeroepen door ieder van ons, dan kan Hij het niet verdragen om Zijn oren voor ons gesloten te houden, maar, omdat Hij overal is, luistert Hij naar ons allemaal. Net als nu met mij en Drusiana, omdat Hij God is van hen die opgesloten zijn, ons hulp biedend vanuit Zijn eigen bewogenheid.'*

104. *'Wees er daarom van overtuigd geliefden, dat het geen mens is die ik predik aan u om te aanbidden, maar de onveranderlijke God, de onzichtbare God. God die hoger is dan alle overheid en macht, ouder en machtiger dan alle engelen en schepselen die genoemd worden, dan alle aeonen. Als u dus in Hem blijft en in Hem opgebouwd wordt, dan zult u uw onvernietigbare ziel bezitten.'*

105. Toen hij deze zaken aan de broeders gebracht had, vertrok Johannes met Andronicus te voet. Drusiana volgde ook op afstand, samen met de broeders zodat zij de daden die hij deed zouden zien en altijd zijn woorden van de Heer zouden horen.

(H) Lessen over aardse en hemelse schatten (1)

(Het volgende laatste deel van de handelingen is er alleen in het Latijns van 'Abdias' en een andere tekst door 'Mellitus / Melito' (160-170 na Chr.) en enkele losstaande fragmenten)

(Lat XIV) De volgende dag nu had Craton, een filosoof, op het marktplein verkondigd dat hij een voorbeeld van de verachtelijkheid van rijkdom zou geven. En het spektakel ging zo. Hij had twee jonge mannen overgehaald, twee broers die de rijkste uit de stad waren, om heel hun erfenis te verkopen en daarvoor ieder een juweel te kopen. En dat braken zij voor de ogen van het hele volk in het openbaar aan stukken. Terwijl zij dit deden, was het 'toeval' dat de apostel voorbij kwam. Hij riep de filosoof Craton bij zich en zei: 'Dat is dwaas verachten van de wereld die door de menselijke mond geprezen wordt, maar al lang geleden door het oordeel van God veroordeeld is. Want net als een medicijn nutteloos is als de ziekte niet verdwijnt, zo is ook onderwijs nutteloos als het de gebreken van zielen en het gedrag niet geneest. Maar mijn Meester leerde wel aan een jongen die het eeuwige leven wilde bereiken, met de volgende woorden, dat als hij volmaakt wilde zijn, dat hij dan al zijn goederen moest verkopen en aan de armen geven, en door dit te doen zou hij een schat in de hemel krijgen en het oneindige leven vinden.'

En Craton zei tegen hem: 'Hier is de vrucht van begeerte tentoongesteld te midden van de mensen, zij

is aan stukken gebroken. Maar als God werkelijk de Meester is en dit toestaat, dat de opbrengst van wat het gekost heeft aan de armen gegeven moet worden, zorgt u dan dat de edelstenen weer heel gemaakt worden. Dan zal, wat ik voor de eer van mensen gedaan heb, u doen voor de eer van Hem Die u uw Meester noemt.'

Daarop verzamelde de gezegende Johannes de fragmenten van de edelstenen bij elkaar. Hij hield ze vast in zijn handen, richtte zijn ogen omhoog naar de hemel en zei: 'Heer Jezus Christus, voor Wie niets onmogelijk is, Die, toen de wereld gebroken was door de boom van begeerte, haar opnieuw hersteld heeft door de boom van het kruis. Die aan een blindgeborene de ogen gaf die de natuur hem onthouden had, Die Lazarus terug naar het licht riep, dood en begraven, na de vierde dag. U heeft alle ziekten en gebreken aan het woord van Uw kracht onderworpen. Doe dus ook nu met deze edelstenen die zij, onbekend met de vrucht van het geven van aalmoezen, voor de eer van mensen aan stukken gebroken hebben. Hersteld U ze nu Heer door de handen van Uw engelen, zodat door hun waarde het genadewerk volbracht kan worden, en laat deze mannen in U geloven, de onverwekte Vader, door Uw eniggeboren Zoon Jezus Christus, onze Heer, met de Heilige Geest, de Verlichter en Heiligmaker van de hele kerk, (tot de) oneindige wereld.' En toen de getrouwen die bij de apostel waren gereageerd hadden met te zeggen: 'Amen!' Werden de fragmenten van de edelstenen direct tot één herenigd, zodat geen enkel teken van dat zij gebroken geweest waren in hen achterbleef. Toen de filosoof Craton dit samen met zijn leerlingen zag, viel hij aan de voeten van de apostel, geloofde van toen af en werd gedoopt, net als iedereen, en hij begon uit zichzelf in het openbaar het geloof in onze Heer Jezus Christus te prediken.

XV. De twee broers waarover wij spraken, verkochten de edelstenen die zij door de verkoop van hun erfenis gekocht hadden dus en gaven de opbrengst aan de armen. Hierna voegde zich een erg grote menigte van gelovigen bij de apostel.

En toen dit alles achter de rug was, gebeurde het dat nog twee edele mannen uit de stad Efeze dit voorbeeld volgden en al hun goederen verkochten en onder de armen verdeelden. Zij volgden de apostel terwijl hij door de steden reisde, het woord van God predikende. Maar nu gebeurde het dat toen zij de stad Pergamum binnen kwamen, dat zij hun dienaren zagen, breeduit wandelend, bekleed met zijden gewaden en de pracht van deze wereld showend. Zo gebeurde het dat zij getroffen werden door de pijl van de duivel en bedroefd werden, zij zagen zichzelf arm en bekleed met een enkele mantel, terwijl hun eigen dienaren machtig en welvarend waren. Maar de apostel van Christus die deze listen van de duivel doorhad, zei: 'Ik zie dat u van gedachten veranderd bent, de oorzaak straalt van uw gezichten af, terwijl u, gehoorzaam aan het onderwijs van mijn Heer Jezus Christus, alles wat u heeft aan de armen weg gegeven heeft. Als u nu verlangt om te herstellen wat u vroeger aan goud, zilver en edelstenen bezat, breng mij dan enkele

rechte stokken, elk van u een bundel.' En toen zij dat gedaan hadden, riep hij de Naam van de Heer Jezus Christus aan en zij veranderden in goud.

En de apostel zei tegen hen: 'Breng mij kleine stenen van het strand.' En toen zij dit ook gedaan hadden, deed hij een beroep op de majesteit van de Heer en alle kiezels veranderden in edelstenen. Daarna keerde de gezegende Johannes zich naar de twee mannen en zei tegen hen: 'Ga gedurende zeven dagen op weg naar de goudsmiden en juweliërs, en als u bewezen gekregen hebt dat deze van echt goud zijn en pure edelstenen, vertel het mij dan.' En zij vertrokken, allebei, en na zeven dagen kwamen zij terug bij de apostel met het bericht: 'Heer, wij zijn de winkels van de goudsmiden langs geweest en iedereen heeft gezegd dat zij nog nooit zulk puur goud gezien hadden. Ook de juweliërs hebben hetzelfde gezegd, dat zij nog nooit zulke uitmuntende en kostbare edelstenen gezien hadden.'

XVI. Daarna zei de heilige Johannes tegen hen: 'Ga en koop het land dat u verkocht hebt terug, want u heeft de landgoederen in de hemel verloren. Koop zijden kleding voor uzelf zodat u een tijdlang kunt stralen als een roos die zijn geur verspreidt, met haar rode kleur, totdat zij verwelkt is. Want u zuchtte toen u uw dienaren zag en kreunde omdat u arm geworden was. Bloei daarom totdat u verwelkt. Wees een tijdlang rijk, zodat u eeuwig bedelaar zult zijn. Is de hand van de Heer dan niet in staat om overvloedige rijkdommen en onovertroffen heerlijkheid te maken? Maar Hij heeft de zielen een tweestrijd voorgelegd, dat zij kunnen geloven dat zij die, omwille van Zijn Naam, tijdelijke rijkdom afgewezen hebben, eeuwige rijkdom verkrijgen. Het is waar dat onze Meester ons verteld heeft van een bepaalde rijke man die elke dag feestte en met zijn rijkdom en paarse kleding showde. Aan zijn deur lag een bedelaar, Lazarus, die verlangde om zelfs de kruimels die van zijn tafel vielen te ontvangen, maar niemand gaf (iets) aan hem. Nu gebeurde het dat zij op een zekere dag stierven, allebei. En de bedelaar werd in de schoot van Abraham in de rust opgenomen, maar de rijke man werd in laaiend vuur geworpen. Van daaruit sloeg hij zijn ogen op en zag Lazarus. Hij smeekte hem om zijn vinger in water te dopen en zijn mond te verkoelen omdat hij door de vlammen geteisterd werd. Abraham antwoordde hem dit: 'Herinner zoon, dat u in uw leven goede dingen ontvangen hebt, maar deze Lazarus op vergelijkbare wijze slechte. Daarvoor wordt hij nu terecht gestraft, terwijl u wordt gekweld. En buiten dit alles, er is een onoverkomelijke kloof tussen u en ons, zodat zij vanaf hier niet daar kunnen komen, of van daaruit hiernaartoe.' Maar hij antwoordde: 'Ik heb vijf broers, ik bid dat iemand zal gaan om hen te waarschuwen zodat zij niet in deze vlammen belanden.' En Abraham zei tegen hem: 'Zij hebben Mozes en de profeten, laat ze naar hen luisteren.' Daarop antwoordde hij: 'Heer, behalve wanneer iemand weer opstaat zullen zij niet geloven.' Abraham reageerde naar hem: 'Als zij Mozes en de profeten niet geloven, dan zullen zij ook niet geloven als iemand weer opstaat.'¹⁴ En deze woorden bevestigde onze Heer en Meester door voorbeelden van

¹⁴ Lukas 16:20-21

wondertekenen. Want toen zij tegen Hem zeiden: 'Wie is er daar vandaan naar hier gekomen zodat wij in Hem zouden geloven?'¹⁵ Antwoordde Hij: '*Breng de doden die u heeft hier.*' En toen zij een jonge man [Mellitus; drie dode lijken] die dood was (waren) bij Hem gebracht hadden, werd hij (werden zij) gewekt door Hem als iemand die slaapt en deze(n) bevestigde(n) al Zijn woorden.'

'Maar waarom zou ik nog spreken van mijn Heer terwijl op dit moment er (mensen) aanwezig zijn die ik in Zijn Naam en in uw aanwezigheid en zicht uit de dood heb opgewekt. In Wiens Naam u verlamde mannen genezen zag worden, melaatsen gereinigd, blinde mannen verlicht en velen van boze geesten bevrijd? Maar de rijkdom van deze machtige werken kunnen zij die aardse rijkdom verlangd hebben niet verkrijgen. Tenslotte, toen u zelf naar de zieken toe ging en een beroep deed op de Naam van Jezus Christus, toen werden zij genezen. U heeft duivels uitgedreven en blinden het licht weer doen zien. Zie, deze genade is van u afgenomen, en u die machtig en groot was bent te beklagen geworden. En daar waar er grote angst voor u was van de duivels, zodat zij op uw gebod de mensen die zij in bezit genomen hadden verlaten hebben, zo zult u nu bang voor de duivels zijn. Want degene die van geld houdt is de dienaar van Mammon. Mammon is de naam van een duivel die gesteld is over de lichamelijke winsten, het is de meester van hen die de wereld liefhebben. Maar zelfs de liefhebbers van de wereld bezitten geen rijkdom, want ze worden erdoor in beslag genomen. Want het is belachelijk dat voor één buik zoveel voedsel als duizend man kan voeden bewaard wordt. En voor één lichaam zoveel kleding als genoeg is om duizend man kleding te leveren. Nutteloos is het daarom dat wordt opgeslagen wat toch niet gebruikt wordt. Voor wie het bewaard wordt weet niemand, zoals de Heilige Geest het zegt door de profeet: '*Nutteloos is ieder mens die rijkdom opslaat, bezorgd en niet wetend voor wie hij dit alles verzamelt.*'¹⁶ Naakt zal de aarde die ons voortgebracht heeft (ons) in ontvangst nemen. Wij bezitten allemaal de rijkdom van de hemel, de helderheid van de zon is hetzelfde voor de rijke en de arme, dat geldt ook voor het licht van de maan en sterren, de zachte lucht en regendruppels, de poort van de kerk, de bron van heiligmaking en vergeving van zonden, het deelhebben aan het altaar en het eten van het lichaam en drinken van het bloed van Christus, de zalving met de Heilige Geest¹⁷ en de genade van de Gever, het bezoek door de Heer en de vergeving van zonden. In al deze dingen is het uitdelen door de Schepper gelijk, zonder aanzien des persoons. De rijke hoeft hiervoor op geen enkele manier een gift tegenover te stellen en dat geldt ook voor de arme.

Maar ellendig is de man die iets meer wil dan wat hij nodig heeft, want daarvan komen laaiende koorts, strenge koude, verschillende pijntjes in alle leden van het lichaam, en hij kan niet meer verzadigd raken door voedsel of genoeg te drinken hebben. Deze gierigheid zal leren dat geld dit geen goed zal doen. Als dit (geld) bewaard wordt brengt het hen die het bewaren dag en nacht angst, het doet hen lijden zodat zij zich zelfs

niet voor één uur veilig weten. Want terwijl zij hun huizen tegen dieven bewaken, hun landgoed bewerken, de ploeg zijn werk laten doen, belasting betalen, voorraadschuren bouwen, winst najagen, de aanvallen van de sterken trachten af te slaan, de zwakken uitkleden, hun woede botvieren op wie ze maar kunnen, en dit (zelf) nauwelijks van anderen te verdragen hebben, niet terugdeinzen om (om geld) aan tafel te spelen en om zich publiekelijk te tonen, niet bang zijn om zich te verontreinigen of verontreinigd te raken, dezen verdwijnen plotseling uit deze wereld, naakt, alleen hun zonden met zich meedragend, waarvoor zij eeuwige straf zullen lijden.'

XVII Terwijl de apostel dit aan het vertellen was, zie, toen werd er een jonge man door zijn moeder, die weduwe was, bij hem gebracht. (De man) had dertig dagen daarvoor een vrouw getrouwd. De mensen die op de begrafenis wachtten kwamen met de weduwe en moeder mee. Samen wierpen zij zich al zuchtend, huilend en rouwend neer aan de voeten van de apostel. Zij verzochten hem dat hij in de Naam van zijn God ook deze jongeman zou opwekken, net als hij met Drusiana gedaan had. Er was een hevig gehuil onder hen, zo erg dat de apostel zelf zijn huilen en tranen nauwelijks kon bedwingen. Daarom wierp hij zichzelf in gebed op de grond en hilde lange tijd. Toen hij opstond uit het gebed, spreidde hij zijn handen naar de hemel en bad lange tijd in zichzelf. Nadat hij dit drie keer gedaan had, gaf hij opdracht om het ingezwachtelde lichaam los te maken en zei: 'U jonge Stacteüs die vanwege vleselijke lusten al snel uw ziel verloren hebt. U jongeling die uw Schepper niet kende of afwist van de Redder der mensheid. U was onwetend van uw waarachtige Vriend en bent daarom in de strik van de ergste vijand gevallen. Zie, ik heb gebeden en tranen voor uw onwetendheid bij mijn Heer uitgestort, zodat u zou opstaan uit de doden. Dat de banden van de dood losgemaakt zouden worden en leg uit aan deze twee, aan Atticus en Eugenius, wat voor een grote heerlijkheid zij verloren hebben en wat voor een grote straf zij opgelopen hebben.'

Daarop stond Stacteüs op en aanbad de apostel. Hij begon zijn leerlingen verwijten te maken met te zeggen: 'Ik zag uw engelen huilen en de engelen van Satan blij zijn over uw nederlaag. Want nu bent u in korte tijd het koninkrijk dat voor u was klaargemaakt kwijtgeraakt. De woonplaatsen die met stralende stenen gebouwd zijn, gevuld met vreugde, feesten en lekkernijen, vol eeuwig leven en eeuwig licht. U heeft duistere plaatsen voor uzelf gekregen, vol met draken, helse vlammen, pijnigingen en onovertroffen straffen, met pijn en verdriet, angst en gruwelijk beven. U heeft de plaatsen vol met onverwelkelijke bloemen verloren, stralend, vol met de klank van instrumenten en muziek. In plaats daarvan heeft u de plaatsen gekregen waar gebrul en gejam en rouwen dag en nacht onophoudelijk klinken. Er blijft niets anders voor u over dan om de apostel van de Heer te vragen dat, net als hij mij levend opgewekt heeft, dat hij ook u uit de dood opwekt tot redding en uw zielen die nu uit het boek des levens gewist zijn terugbrengt.'

¹⁵ Spreuken 30:4; Efeziërs 4: 9,10

¹⁶ Psalm 52:7; Spreuken 28:8

¹⁷ Letterlijk: Chrisma

XVIII. Daarop wierpen zowel hij die opgewekt was als Atticus en Eugenius en alle andere verzamelde mensen zich aan de voeten van de apostel en smeekten hem om voor hen bij de Heer te bemiddelen. De apostel gaf hen het antwoord dat zij gedurende dertig dagen berouw aan God moesten tonen en in die periode in het bijzonder bidden dat de stokken goud naar hun eigenlijke staat terug zouden keren, net als dat de stenen terug zouden keren naar de oorspronkelijke toestand waarin zij gemaakt waren. Nu gebeurde het dat toen dertig dagen voorbij waren, en geen van de stokken in hout was veranderd of edelstenen in kiezelstenen, dat Atticus en Euginius toen met dit bericht bij de apostel kwamen: 'U heeft altijd genade onderwezen en vergeving gepredikt en gevraagd dat de ene mens de ander zou sparen. Als God het wil dat iemand, iemand anders vergeeft, hoeveel te meer zal Hij, als Hij God is, de mens zowel vergeven als sparen? Wij schamen ons voor onze zonde en omdat wij gehuild hebben met onze ogen die deze wereld begeerden, daarom hebben wij nu berouw met betraande ogen. Wij bidden u heer, wij bidden u apostel van God, toon werkelijk die genade die u met woorden altijd beloofd heeft.'

Toen zei de heilige Johannes tegen hen, terwijl zij huilden en berouw hadden en iedereen op een zelfde wijze voor hen bemiddelde: 'Onze Heer God gebruikte deze woorden toen Hij het over zondaars had: *'Ik wil niet dat de zondaar sterft, maar ik wil liever dat hij zich bekeert en leeft!'* Want toen de Heer Jezus Christus ons onderwees over de berouwvollen zei Hij: *'Het is waar wat ik u zeg, er is grote vreugde in de hemel over één zondaar die berouw heeft en zich bekeert van zijn zonden. Er is meer vreugde over hem dan over negenennegentig die niet gezondigd hebben.'*¹⁸ Daarom laat ik u weten dat de Heer het berouw van deze mannen aanvaard heeft.' Hij keerde zich naar Atticus en Eugenius en zei: 'Ga en breng de stokken terug naar het bos waar u ze vandaan gehaald heeft, want nu zijn ze naar hun oorspronkelijke staat teruggekeerd. En ook de stenen naar het strand, want het zijn gewone stenen geworden, net als eerst.' En toen dit gedaan was, ontvingen ze opnieuw de genade die zij verloren hadden. Opnieuw dreven zij duivels uit zoals eerder, ze genazen de zieken en gaven licht aan de blinden, dagelijks deed de Heer vele werken door middel van hen.

(H) Ontmoeting met Petrus en Paulus, Johannes schrijft het evangelie (2)

Na lange tijd, toen de apostelen hoorden wat zich allemaal in het hele land van de Efeziërs had afgespeeld, stonden zij verbaasd en zeiden: 'Voor onze Heer Jezus zijn deze dingen niet bijzonder, maar voor ons is het wonderbaar.'

Paulus deed navraag en onderzoek bij de apostelen om te weten te komen wat de heilige Johannes had meegemaakt. Elke dag en ieder uur smeekte hij God dat hij het waardig geacht zou worden om hem te zien.

Toen het evangelie zich over de wereld verspreidde, wilde de Geest der heiligheid het zo dat Mattheüs bewogen werd om het evangelie te schrijven. Na hem ook Markus en daarna Lukas. Nadat zij het geschreven hadden, stuurden zij het naar de heilige Johannes (met het verzoek) dat hij ook zou schrijven. Ook informeerden zij hem over Paulus die onderdeel geworden was van het getal der apostelen. Maar de heilige (man) wilde niet schrijven met het argument dat zij niet zouden kunnen zeggen: 'Hij is nog jong,' en Satan verdeeldheid in de wereld zou zaaien.

Toen de apostelen de landen doorgereisd hadden en het kruis gevestigd hadden, had het zich over de vier windstreken van de aarde verspreid. Toen stond Simon Cefas (Petrus) op en nam Paulus met hem mee naar Efeze waar zij Johannes opzochten. En zij verheugden zich met grote vreugde en predikten zonder beperking over onze Heer Jezus. Zij liepen omhoog naar de heilige (man) en troffen hem in gebed aan. Zij begroetten elkaar en verheugden zich met grote vreugde en vertelden elkaar alles wat onze Heer Jezus gedaan had en (over) de gelovige mensen die zij als priesters hadden aangewezen.

Petrus en Paulus gingen Efeze op een maandag binnen en gedurende vijf dagen drongen zij er bij hem op aan, terwijl zij zich verblijdden, dat hij een Evangelie schrijven zou. Maar hij wilde niet, met als argument: 'Als de Geest der heiligheid het wil zal ik schrijven.' En op (sabbat) zaterdagavond, op dezelfde tijd dat onze Heer uit het graf opstond, sluimerden en sliepen de apostelen. En op dat geweldige moment van de opstanding, daalde de Geest der heiligheid neer en de hele plaats waar zij verbleven was hel verlicht. De mannen die wakker geworden waren wekten hun vrienden en iedereen was verbaasd. Toen nam Johannes papier en schreef zijn evangelie in één uur en gaf het aan Paulus en aan Petrus. Toen de zon was opgekomen, gingen zij naar het huis van gebed en lazen het aan de hele stad voor en baden en namen deel aan het lichaam en bloed van onze Heer Jezus.

Toen gingen zij terug naar de heilige (man) en bleven dertig dagen bij hem. Hierna gingen zij naar Jeruzalem, naar Jakobus toe, de broer van onze Heer, totdat zij in Antiochië aankwamen.

De heilige (man) zat zomers en 's winters onder het afdak, totdat hij honderdveertig jaar oud was. Daar heeft Zijn Meester hem begraven, net als Mozes op de berg Nebo begraven is.

Iedereen die gelooft en geloof hecht aan de tekens die onze Heer door de hand van de apostelen gedaan heeft, zal genade vinden op de dag van het oordeel. En voor wat betreft de Geest der heiligheid Die zich in de Vader en Zoon bevindt, is alles makkelijk. Laat de kinderen van de kerk zonder verdeeldheid lofprijs opheffen, zonder onderzoek te doen naar de Vader en de Zoon en de Geest der heiligheid voor eeuwig, amen.

Hier eindigt de leer over Johannes de zoon van Zebedeüs, die tijdens de maaltijd aan de borst van

¹⁸ Lukas 15

Jezus onderwijs kreeg. Die instructies en lessen gaf en gedoopt heeft in de stad Efeze.

(H) Bericht over de Christenen aan de keizer van Rome. (1)

Toen (Herodes) Agrippa, die koning over de Joden was, gestenigd werd omdat hij plannen maakte die de vrede in de weg stonden, vond hij zo de dood.

Vespasianus Caesar (69 tot 79 na Christus) trok met een groot leger op en belegerde Jeruzalem. Sommige krijgsgevangenen doodde hij, anderen liet hij tijdens het beleg van de honger sterven en het merendeel verbande hij op grote afstand, zowel naar het noorden als het zuiden.¹⁹ Nadat hij de tempel vernietigd had en het heilige gerei aan boord van een schip geladen had, stuurde hij dit naar Rome om een vredestempel voor zichzelf te maken en hij versierde deze met de oorlogsbuit.

Nadat Vespasianus gestorven was nam zijn zoon Domitianus (81 tot 96 na Christus) bezit van het koninkrijk, inclusief al de misdaden die erbij hoorden. Ook hij zette zichzelf in om alle rechtvaardige mensen te vervolgen, want hij had geleerd dat de stad vol met Joden was en herinnerde zich wat de orders van zijn vader over hen waren. Het was [daarom] zijn bedoeling om hen allemaal de stad van de Romeinen uit te gooien. Sommige van de Joden hadden toen de moed om Domitianus een boek te overhandigen waarin het volgende was opgetekend: 'O Domitianus, Caesar en koning van de hele wereld, velen van ons die Joods zijn smeken u en bepleiten nadrukkelijk bij u dat u uw macht niet gebruikt om ons uit uw goddelijke en goedaardige tegenwoordigheid te bannen. Wij zijn namelijk gehoorzaam aan u, zowel aan de gewoonten, als de wetten, als de gebruiken, als het beleid, wij doen niets verkeerd wat dat betreft maar we zijn een van zin met de Romeinen. Maar er is wel een nieuwe en vreemde natie die zich niet met andere naties verenigt en zich ook niet met de godsdienstige gebruiken van de Joden verenigt. Niet besneden, onmenselijk, wetteloos, hele huishoudens ondermijnend, een mens verkondigend als God, die allemaal onder een vreemde naam samenkomen, dat van Christen. Deze mensen wijzen God af en houden zich niet aan de wet die door Hem gegeven is. Zij verkondigen dat iemand die bij ons geboren is de Zoon van God is, Jezus heet Hij. Zowel Zijn ouders als broers als Zijn hele familie zijn met de Hebreeërs verbonden, Die vanwege Zijn grote godslasteringen en dwaze praktijken door ons aan het kruis geslagen is. En nog een godslasterlijke leugen voegen zij toe aan hun eerste. Hem Die gekruisigd en begraven was, aanbidden zij als dat Hij uit de dood zou zijn opgestaan en meer soortgelijks. Zij beweren ten onrechte dat Hij door wolken in de hemel is opgenomen.'

Op grond van dit alles werd de koning door woede gedreven en hij gaf de Senaat opdracht om een decreet te publiceren dat iedereen die zichzelf als behorend tot de Christenen voordeed gedood zou moeten worden. Zij die in de periode van zijn woede ontdekt werden en die de vrucht van volharding plukten, kwamen als overwinnaar gekroond uit de

wedstrijd tegen de praktijken van de duivel en ontvingen de rust van onvergankelijkheid.

(H) De keizer en Johannes.

De roem over wat Johannes leerde verspreidde zich in Rome. Zo hoorde ook Domitianus ervan dat er een zekere Hebreeër in Efeze was die Johannes heette en verslag uitbracht over de heerschappij van het Romeinse rijk, met de boodschap dat dit snel ontworteld zou zijn en dat het koninkrijk van de Romeinen aan een ander overgeleverd zou worden. Domitianus was verontrust over dit bericht en stuurde een Centurion met soldaten om Johannes gevangen te nemen. Nadat zij in Efeze aangekomen waren vroegen zij waar Johannes woonde en toen zij bij zijn poort aangekomen waren troffen zij hem staand voor de deur aan. Omdat zij dachten dat hij de portier was, vroegen zij waar Johannes woonde en hij antwoordde dit: 'Dat ben ik.' En zij, omdat zij zijn verschijning minachtten, minderwaardig om zijn arme verschijning, gingen over tot bedreigingen en zeiden: 'Zeg ons de waarheid!' En toen hij opnieuw verklaarde dat hij die man was, zochten zij bevestiging bij de burens. (Pas) hierna, zeiden ze dat hij direct met hen mee moest gaan naar de koning van Rome. Hij drong er bij hen op aan om eten voor onderweg mee te nemen, waarna hij terugkwam met een paar dadels en direct daarna vertrok.

De soldaten namen het openbaar vervoer dat snel reisde en lieten hem tussen hen in zitten. En toen zij bij de eerste overstap aankwamen ten tijde van het ontbijt, drongen zij er bij hem op aan om goede moed te houden, brood te nemen en met hen te eten. En Johannes zei: 'Vanuit mijn ziel ben ik inderdaad blij, maar intussen wil ik geen enkel voedsel nemen.' Toen vertrokken zij en reisden voorspoedig. 's Avonds stopten zij bij een bepaalde herberg en omdat het tijd was voor het avondeten drongen de Centurion en soldaten, die erg vriendelijk waren, er bij Johannes op aan om wat hen voorgezet was te nuttigen. Maar hij zei dat hij erg moe was en eerder slaap dan voedsel nodig had. En terwijl hij dit iedere dag deed, verbaasden alle soldaten zich met stijgende verbazing en zij waren bang dat Johannes zou sterven en hen zo in gevaar zou brengen. Maar de Heilige Geest toonde hem des te opgewekter aan hen. En op de zesde dag, wat de dag van de Heer was, zei hij tegen hen: 'Nu is het ook voor mij tijd om te eten.' Nadat hij zijn handen en gezicht gewassen en gebeden had, vouwde hij de linnen doek uit en nam een van de dadels die hij ten overstaan van iedereen opat.

Nadat zij lange tijd gereden hadden bereikten zij het doel van hun reis terwijl Johannes nog vastte. Zij brachten hem voor de koning en zeiden: 'Achtbare koning, wij brengen u hier Johannes, een god, geen mens, want vanaf het moment dat wij hem aangehouden hebben tot nu toe heeft hij geen brood geproefd.'

Hier was Domitianus verbaasd over en hij bracht, vanwege deze verwondering, zijn mond naar voren met de bedoeling om hem met een kus te begroeten, maar Johannes boog zijn hoofd neer en kuste zijn borst. En Domitianus zei: 'Waarom deed u dit? Achtt

¹⁹ Letterlijk 'boven en beneden'

u mij het niet waard om u te kussen?’ En Johannes zei tegen hem: Het is terecht om allereerst de hand van God te aanbidden en wat betreft de manier om de mond van een koning te kussen staat er in de heilige boeken geschreven: ‘Het hart van de koning is in Gods hand.’²⁰

De koning reageerde naar hem: ‘Bent u Johannes die gezegd heeft dat mijn koninkrijk snel ontworteld zal worden en dat een andere Koning, Jezus, in plaats van mij zal gaan regeren?’ Johannes antwoordde hem hierop dit: ‘Ook u zult vele jaren, die u door God gegeven zijn, regeren en na u nog heel veel anderen, en als de tijden van de zaken op aarde voltooid zijn, dan zal er een Koning uit de hemel komen, eeuwig, waarachtig, Rechter over de levenden en de doden, aan Wie elk volk en elke stam zal belijden, door Wie elke aardse kracht en heerschappij tot niets teruggebracht zal worden en elke mond met grootspraak gesmoord zal worden. Dit is de machtige Heer en Koning van alles wat adem en vlees heeft, het Woord en de Zoon van de Ene levende, Die Jezus Christus is.’

(H) Gifdrank zonder schade . (1)

En deze Domitianus zei tegen hem: ‘Wat is het bewijs voor deze dingen? Alleen door woorden ben ik niet overtuigd, woorden geven een beeld van het onzichtbare. Wat kunt u tonen, op aarde of in de hemel, door de kracht van Hem Die bestemd is te heersen zoals u zegt? Want dat zal Hij doen als Hij de Zoon van God is.’

Direct daarop vroeg Johannes om een dodelijk vergif. En nadat de koning opdracht gegeven had dat hem gif gebracht moest worden, brachten zij dat per ommekeer. Johannes nam het in ontvangst en deed het in een grote beker die hij met water vulde en door elkaar mixte. Dit riep hij met luide stem: ‘In Uw Naam Jezus Christus, Zoon van God, drink ik deze beker die U zoet zal maken en het gif erin zult U mengen met Uw Heilige Geest zodat het gemaakt wordt tot een drank van leven en redding, voor genezing van ziel en lichaam, verteerbare en onschadelijke verwerking, voor een geloof zonder spijt, als onmiskenbare getuigenis van de dood als beker van dankzegging.’

En toen hij de beker opgedronken had verwachtten degenen die naast Domitianus stonden dat hij met stuip trekkingen op de grond zou vallen. Maar toen Johannes bleef staan, opgewekt en rustig met hen pratend, werd Domitianus woedend tegen hen die het gif gebracht hadden en Johannes gespaard hadden. Maar zij zwoeren bij de rijkdom en gezondheid van de koning en verklaarden dat er geen sterker gif kon bestaan dan dit. En Johannes, die begreep wat zij onder elkaar smoesden, zei tegen de koning: ‘Neem dit niet verkeerd op, O koning, maar laat er een terechtstelling plaatsvinden, dan zult u de kracht van het gif leren kennen. Laat een veroordeelde misdadiger uit de gevangenis gehaald worden.’ Toen deze gekomen was, deed Johannes water in de beker, mixte het al draaiend en gaf deze met de vuiligheid erin aan de veroordeelde misdadiger. Deze nam haar aan, dronk ervan en viel onmiddellijk dood neer.

(H) Twee doden worden opgewekt. (1)

Terwijl iedereen verbaasd stond over de tekenen die gedaan waren en nadat Domitianus zich teruggetrokken had in zijn paleis, zei Johannes tegen hem: ‘O Domitianus, koning van de Romeinen, had u dit kunnen bedenken dat, terwijl u erbij bent en er getuige van bent, ik vandaag een moordenaar zou worden? Wat gebeurt er met het dode lichaam dat er nog ligt?’

En hij gaf opdracht om het mee te nemen en weg te werpen. Maar Johannes ging naar het dode lichaam toe en zei: ‘O God, Maker van de hemelen, Heer en Meester van de engelen, van de heerlijkheden en de machten, uit Naam van Jezus Christus, Uw eniggeboren Zoon, geef deze man die voor deze gelegenheid gestorven is de mogelijkheid om zijn leven te vernieuwen en herstel de ziel in hem, zodat Domitianus zal leren dat het Woord veel krachtiger is dan gif en de Heerser is over het leven.’ En nadat hij hem bij de hand gepakt had liet hij hem levend opstaan.

En toen iedereen God verheerlijkte en verbaasd stond over het geloof van Johannes, zei Domitianus tegen hem: ‘Ik heb een decreet door de Senaat laten uitvaardigen dat al dit soort mensen standrechtelijk moeten worden terechtgesteld, zonder rechtszitting, maar nu ik via u merk dat zij onschuldig zijn en dat hun geloof eerder baat heeft, verban ik u naar een eiland, zodat het niet zal lijken dat ik mijn eigen decreten niet nakom.’

Daarop vroeg hij (Johannes) of de veroordeelde misdadiger vrijgelaten mocht worden, en toen hij vrijgelaten was zei Johannes: ‘Ga en breng dank aan God Die u vandaag uit de gevangenis en van de dood bevrijdt heeft.’

Terwijl zij daar stonden werd een slaaf die in het huis van Domitianus geboren was en in de slaapkamer dienst deed plotseling door een onreine geest gegrepen en viel dood neer, dit bericht werd aan de koning gebracht. De koning was erdoor aangedaan en smeekte Johannes om haar te helpen.

Johannes zei: ‘Een mens is niet in staat om dit te doen, maar omdat u wel weet hoe te besturen, maar niet weet van wie u dat ontvangen heeft, leer (hierdoor) Wie de macht heeft over zowel u als uw koninkrijk.’ En hij bad als volgt: ‘O Heer, de God van ieder koninkrijk en Meester van ieder schepsel, geef deze slavin de levensadem.’ Na dit gebeden te hebben deed hij haar opstaan. En Domitianus, die verbaasd was over alle wonderen, stuurde hem voor een bepaalde tijd weg naar een eiland.

(H) Johannes op Patmos. (1)

Direct daarop zeilde Johannes naar Patmos waar hij het ook waardig bevonden werd om de Openbaring van het einde te zien. En toen Domitianus gestorven was, volgde Nerva (96-98 na Christus) hem in het koninkrijk op en hij gedacht iedereen die verbannen was. Na een jaar het koninkrijk beheerd te hebben, maakte hij Trajanus (98-117 na Christus) zijn opvolger over het koninkrijk. Toen deze koning van de Romeinen was, ging Johannes naar Efeze waar hij al het onderwijs in

²⁰ Spreuken 21:1

de kerk reguleerde. Tijdens vele bijeenkomsten bracht hij hen in herinnering wat de Heer tegen hen gezegd had en welke dienst hij aan ieder van hen had toebedeeld. Toen hij oud was en veranderd, stelde hij Polycarp als voorganger van de kerk aan.

(H) Johannes vertrekt van de mensheid. (1)

En hoe zijn einde gegaan is, zijn vertrek van de mensheid, wie kan daar niet van getuigen? Want de dag daarop, wat de dag van de Heer was, toen hij bij de broers aanwezig was begon hij met hen te zeggen: 'Broers, dienstbare collega's, mede-erfgenamen en deelgenoten van het koninkrijk van de Heer. Herinner de Heer, welke wondertekenen Hij door mij aan u getoond heeft, welke wonderen, welke genezingen, welke tekenen, welke genadegaven, onderwijs, regels, geruststellingen, diensten, heerlijk-heden, genadebewijzen, geloofs zekerheden, verbanden, hoevele zaken u met eigen ogen gezien heeft waarvan geen oor gehoord had. Wees daarom sterk in Hem, u herinnerend aan Hem in al uw daden. Wetend welk geheim is toebedeeld aan de mensen, datgene waar de Heer voor gewerkt heeft, daarom vermaant Hij u via mij.

Broers, ik wil niet verdrietig zijn, niet beledigen, niet bedriegen en niet straffen. Want Hij kent ook de beledigingen van u, Hij weet van oneer, Hij weet ook van bedrog en Hij kent ook de straf van hen die Zijn geboden ongehoorzaam zijn. Laat onze God daarom niet bedroefd zijn, de Goede, de Barmhartige, de Genadige, de Heilige, de Zuivere, de Onverontreinigde, de Enige, de Onveranderlijke, de Eerlijke, de Oprechte, Die traag is met woede, Hij die hoger en meer verheven is dan welke naam ook die wij uitspreken, onze God, Jezus Christus. Laat Hem samen met ons verheugen omdat wij ons goed gedragen. Laat Hem blij zijn omdat wij zuiver leven. Laat Hem rust hebben omdat wij ons eerbiedig gedragen. Laat Hem tevreden zijn omdat wij gemeenschappelijk leven. Laat Hem glimlachen omdat wij eenvoudig denken. Laat Hem verheugd zijn omdat wij liefhebben. Ik communiceer deze dingen met u broers, onder druk van het werk dat voor mij ligt en al voor mij klaargemaakt is door de Heer. Want wat heb ik nog meer tot u te zeggen? Houd u bij de zekerheden van uw God, bewaar Zijn nabijheid, die zal niet van u afgenomen worden. En als u dan niet meer zondigt, dan zal Hij u wat u in onwetendheid gedaan heeft vergeven. Maar als, nadat u Hem gekend hebt en Hij barmhartig voor u geweest is, u terugkeert naar soortgelijke zaken, dan zullen ook uw eerdere overtredingen op uw conto geschreven worden en zult u geen deel of barmhartigheid van Zijn aanblik te verwachten hebben.²¹

Nadat hij dit tegen hen gezegd had, bad hij als volgt: 'Jezus, Die deze gekranste kroon zelf gevlochten heeft, Die deze menigte aan bloemen tussen de eeuwigdurende bloem van Uw gelaat ingevlochten heeft, Die deze woorden onder hen gezaaid heeft, wees zelf de Beschermers en Genezers van Uw volk. Uzelf bent goedaardig en niet hoogmoedig, enkel

genadig en vriendelijk, enkel een Redder en rechtvaardig. U Die altijd voor ogen heeft wat iedereen toebehoort en in allen bent, overal aanwezig, God, Heer Jezus Christus, Die met Uw gaven en Uw barmhartigheden hen die op U hopen beschermd. Die direct weet wie, waar dan ook, ten nadele van ons spreekt en Uw heilige Naam lastert. Helpt U alleen, O Heer, Uw dienaren met Uw waakzame zorg, zo is het Heer.'

En na om brood gevraagd te hebben, dankte hij en zei: 'Welke lofprijs en wat voor offer, of welke dankbetuiging zullen wij, terwijl wij het brood breken, inbrengen anders dan U alleen? Wij verheerlijken de Naam waarmee U door de Vader genoemd bent. Wij verheerlijken de Naam waarmee U genoemd bent door de Zoon. Wij verheerlijken de opstanding die door U aan ons gemanifesteerd is. Van U verheerlijken wij het zaad, het woord, de genade, de waarachtige parel,²² de schat,²³ de ploeg,²⁴ het net,²⁵ de majesteit en het diadeem. Hij Die Mensenzoon genoemd wordt omwille van ons, de Waarheid,²⁶ de Rust, de Kennis, de Vrijheid, de Schuilplaats in U. Want U alleen bent Heer, de Wortel van onsterfelijkheid, de Bron van onvergankelijkheid en de eeuwige Zetel. U Die naar dit alles vernoemd bent omwille van ons zodat wij nu, door hier een beroep op te doen bij U, Uw onbegrensde majesteit zullen herkennen, aan ons getoond door Uw aanwezigheid die alleen door de zuiveren gezien kan worden, gezien in Uw enige Zoon.'

Na het brood gebroken te hebben, gaf hij dit aan ons, voor elk van de broers biddend dat hij de maaltijd²⁷ van de Heer waardig bevonden zou worden. Hij die er dus ook op dezelfde wijze van geproefd had zei: 'Laat ook voor mij er een deel zijn onder u, met vrede, geliefden.' Na dit gezegd te hebben en de broers bevestigd te hebben, zei hij tegen Eutyches die ook Verus genoemd wordt: 'Zie ik stel u aan als dienaar over de kerk van Christus. Herinner u daarom de geboden van de Heer en als u terecht komt in beproevingen of gevaren, wees dan niet bang, want u zult vele moeilijkheden doormaken en u zult als een uitstekend getuige van de Heer naar voren komen. Daarom dus Verus, wees dienstbaar aan de kudde als een dienaar van God tot op het moment dat bestemd is voor uw getuigenis.

En toen Johannes dit gezegd had, de kudde van Christus aan hem toevertrouwend, zei hij tegen hem: 'Neem een paar broers mee met emmers en schalen en volg mij.' En Eutyches deed zonder twijfel wat hem was opgedragen. Toen de gezegende Johannes uit het huis vertrokken was en de poorten doorgedaan was, droeg hij de menigte op om afstand van hem te houden. Hij kwam aan bij het graf van een van de broers waar hij hen opdroeg te graven, en zij groeven. En hij zei: 'Maak de kuil dieper.' Terwijl zij groeven sprak hij met hen die met hem meegegaan waren vanuit het huis, versterkte hen en bekleedde hen uitermate met de majesteit van de Heer. Toen de jonge mannen klaar waren met de kuil, zoals hij het

²¹ Hebrëen 10:26

²² Mattheüs 13:46

²³ Mattheüs 6:20

²⁴ Jesaja 41:15,16

²⁵ Mattheüs 13:47-51

²⁶ Psalm 45:5; Jesaja 33:15a; Johannes 1:14,17; 17:17-19; 18:37; Kolossenzen 2:17

²⁷ Of eucharistie

wilde, trok hij, zonder dat wij er erg in hadden, de kleding uit die hij aan had, en wierp deze beneden in de kuil, als een soort bedje. Terwijl hij alleen nog in zijn ondergoed stond strekte hij zijn handen uit en bad:

‘O God Die ons uitgekozen heeft voor de uitzending naar de samenlevingen, Die ons de wereld ingestuurd heeft, Die Uzelf door de apostelen bekend gemaakt heeft, Die nooit gerust heeft maar, vanaf de grondlegging van de wereld, altijd redt, Die Uzelf bekend gemaakt heeft door de hele natuur. Die onze wilde en woeste natuur tot rust en vrede gebracht heeft, Die Uzelf daaraan gegeven heeft toen zij dorste naar kennis, Die haar tegenstander ter dood gebracht heeft toen zij haar toevlucht bij U zocht. Die haar Uw Hand gereikt heeft en haar opgewekt heeft uit de zaken die in het dodenrijk plaatsvinden. Die haar haar eigen vijand getoond heeft, Die in zuiverheid haar gedachten op U heeft doen richten.

O Christus Jezus, Heer van de zaken in de hemel en Wet van de zaken op aarde, de Koers van de zaken in de lucht, de Bewaker van de geestelijke zaken, de Angst van hen onder de aarde, de Genade voor Uw eigen volk, ontvang ook de ziel van Uw Johannes, die met zekerheid waardig geacht is door U. U die mij tot op dit moment zuiver voor Uzelf bewaard hebt en los van gemeenschap met een vrouw. Die, toen ik in mijn jeugd wilde trouwen aan mij verscheen en zei: *‘Ik heb u nodig Johannes.’* Die mijn lichamelijke zwakheid sterk gemaakt heeft, Die, toen ik voor de derde keer wilde trouwen, op het derde uur bij de zee, tegen mij zei: *‘Johannes, als u niet van mij zou zijn, dan zou ik u laten trouwen.’* Die de ogen van mijn verstand geopend heeft en mijn lichamelijke ogen goedgunstig geweest bent. Die, op het moment dat ik om mij heen keek, zelfs het staren naar een vrouw hatelijk genoemd heeft, mij voor tijdelijke profilering gered heeft en mij bewaard heeft voor dat wat eeuwig duurt. Die mij apart gezet heeft van de vuile dwaasheid van het vlees, Die de geheime ziekte van de ziel gestopt heeft en de manifeste acties ervan weggesneden heeft. Die hem die in mij in opstand kwam gekweld en

uitgebannen heeft, Die mijn liefde voor U vlekkeloos en ongeschonden bewerkstelligd heeft, Die mij geloof zonder twijfel in U gegeven heeft, Die zuivere gedachten naar U toe voor mij ontvouwd heeft, Die mij de passende beloning voor mijn werken gegeven heeft, Die in mijn ziel gegrift heeft om geen andere bezitting te hebben dan U alleen, want wat is kostbaarder dan U?

Nu Heer, als ik Uw rentmeesterschap dat mij was toevertrouwd voltooid heb, maak mij waardig voor Uw rust, na gedaan te hebben wat U waardig is, wat onuitsprekelijk heil tot gevolg heeft. En terwijl ik naar U ga, laat het vuur zich terugtrekken, de duisternis overwonnen zijn, de oven uitgezet, de hel uitgedoofd, laat de engelen volgen, laat de demonen beangst zijn, laat de vorsten in stukken gebroken zijn, laat de machten van duisternis vallen, laat de plaatsen aan de rechterhand vaststaan, laat hen aan de linkerhand niet standhouden, laat de duivel gemuilkorfd zijn, laat Satan belachelijk gemaakt en bespot zijn, laat zijn waanzin bedwongen zijn, laat zijn woede doorbroken zijn, laat zijn kinderen onder de voet getreden zijn en laat heel zijn wortel ontworteld zijn en verleen aan mij dat de reis naar U voltooid kan worden, niet beledigd, niet slecht behandeld maar door datgene te ontvangen wat U beloofd heeft aan hen die in zuiverheid leven en die een heilig leven liefgehad hebben.’

Terwijl hij naar de hemel staarde verheerlijkte hij God en voor de buitenwereld afgesloten stond hij daar en zei tegen ons: *‘Vrede en genade zij met u broers!’* En hij stuurde de broers weg. Toen zij ’s morgens terug gingen troffen zij hem niet aan, behalve zijn sandalen en een bron die opwelde. En nadat zij zich herinnerd hadden wat tegen Petrus door de Heer over hem gezegd was: *‘Want in hoeverre is het uw zorg als ik zou willen dat hij bleef totdat ik kom?’*²⁸ En zij verheerlijkten God voor het wonder dat gebeurd was. En na dit geloofd te hebben, vertrokken zij al prijzende en de goedgunstige God zegenende, want aan Hem komt de eer toe, nu en voor eeuwig en tot in het oneindige, Amen.

²⁸ Johannes 21:22